

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena instytucjonalna)

na Wydziale Farmaceutycznym z Oddziałem Analityki Medycznej Uniwersytetu
Medycznego w Lublinie w dniach 24-26 kwietnia 2013 r.

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: dr hab. Jolanta Żyśko, członek PKA

członkowie:

- prof. dr hab. Maria Rybczyńska, ekspert PKA,
- prof. dr hab. Jerzy Brandys, ekspert PKA,
- dr hab. Janusz Frączek, ekspert PKA, ekspert ds. jakości,
- mgr Jerzy Springer, ekspert PKA, przedstawiciel pracodawców,
- mgr Jakub Kozieł, ekspert ds. formalno – prawnych PKA
- mgr Anna Mrozowska, ekspert ds. doktorantów PKA
- Monika Narloch, ekspert studencki PKA, przedstawiciel PSRP

Informacja o wizytacji i jej przebiegu

Krótką informacją o wizytacji

Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy dokonywała oceny instytucjonalnej w wizytowanej podstawowej jednostce organizacyjnej Uczelni. Wizytacja została przeprowadzona z w związku z upłynięciem okresu na jaki została wydana ocena na kierunku „analityka medyczna” przy jednoczesnym spełnianiu przez jednostkę warunków wynikających z art. 48a ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz § 6 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011 r. w sprawie warunków oceny programowej i oceny instytucjonalnej (Dz. U. Nr 207, poz. 1232).

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię raportu samooceny oraz przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni oraz Wydziału, reprezentantami interesariuszy zewnętrznych, pracownikami, doktorantami i studentami ocenianego kierunku.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego PKA.

Załącznik nr1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji
uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Strategia określona przez jednostkę

Misją Uniwersytetu Medycznego (UM) w Lublinie jest: prowadzenie badań naukowych, stałe podnoszenie poziomu świadczeń zdrowotnych oraz jakości kształcenia studentów i absolwentów tak, aby wyróżniali się głęboką wiedzą oraz umiejętnościami praktycznymi i byli ukierunkowani na samodzielne uczenie się, a także postępowanie zgodne z zasadami etyki i deontologii zawodowej. Absolwenci Uniwersytetu przygotowani są do upowszechniania nabytej wiedzy, promocji zdrowia i skutecznego rozwiązywania dzisiejszych, jak również przyszłych problemów zdrowotnych społeczeństwa, mając na uwadze dobro chorego.

Misja Wydziału jest spójna z misją Uniwersytetu i obejmuje:

- prowadzenie działalności naukowej oraz kształcenie studentów i absolwentów, przy zachowaniu zasady zgodności nauki i dydaktyki oraz stałego podnoszenia jakości nauczania,
- upowszechnianie wiedzy w zakresie nauk farmaceutycznych i analityki medycznej
- przygotowanie do wykonywania zawodu farmaceuty i diagnosty laboratoryjnego zgodnie z zasadami wysokiej jakości, etyki i deontologii zawodowej w ramach szeroko pojętej opieki zdrowotnej społeczeństwa i promocji zdrowia.

Poprzednia strategia funkcjonowania Uniwersytetu Medycznego w Lublinie obejmowała okres 20017 – 2012, obecnie trwają prace nad Strategią na lata 2013-2020. Zarządzeniem Nr 122/2012 Rektora Uniwersytetu Medycznego w Lublinie z dnia 20 listopada 2012 roku w sprawie określenia etapów prac nad strategią rozwoju Uniwersytetu Medycznego w Lublinie zostały określone etapy prac nad nową strategią rozwoju Uniwersytetu Medycznego w Lublinie.

Strategia Rozwoju Wydziału Farmaceutycznego z Oddziałem Analityki Medycznej UM w Lublinie zatwierdzona została Uchwałą Nr I/8/13 Rady Wydziału Farmaceutycznego z Oddziałem Analityki Medycznej UM w Lublinie z dnia 21 marca 2013r. w sprawie przyjęcia strategii rozwoju Wydziału Farmaceutycznego z Oddziałem Analityki Medycznej na lata 2013-2020. Obejmuje ona 4 cele strategiczne:

- indywidualizacja i priorytetyzacja działalności naukowo-dydaktycznej wydziału;
- zwiększenie udziału wydziału w transferze wiedzy i umiejętności jako głównego czynnika weryfikacji jakości kształcenia i badań;
- otwartość wydziału w zakresie udostępniania zasobów akademickich dla integracji środowisk uniwersyteckich i edukacyjnych;
- rozwój wydziałowych systemów zarządzania i zapewniania jakości.

Realizowane one będą przez kilkanaście celów operacyjnych. Strategia ta uwzględnia politykę jakości kształcenia, szczególnie w następujących celach operacyjnych:

- poszerzanie oferty edukacyjnej Wydziału w zakresie studiów przed- i podyplomowych w odpowiedzi na zmieniające potrzeby rynku pracy, w szczególności dla farmaceutów i diagnostów laboratoryjnych, oraz oczekiwania studentów, doktorantów i absolwentów;
- rozwój wysoko wykwalifikowanej kadry naukowo-dydaktycznej w zakresie prowadzenia ww. kierunków badawczych oraz kształcenia w zakresie farmacji, analityki medycznej oraz kosmetologii;
- rozwój zaplecza dydaktycznego dla potrzeb kształcenia w zawodzie farmaceuty, diagnosty laboratoryjnego i kosmetologa;

- rozwijanie różnorodnych form współpracy Wydziału w zakresie działalności naukowej i dydaktycznej z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym korporacjami zawodowymi farmaceutów i diagnostów laboratoryjnych oraz pracodawcami (apteki, hurtownie farmaceutyczne, przedsiębiorstwa związane z przemysłem farmaceutycznym, kosmetycznym i chemicznym, szpitale i inne jednostki ochrony zdrowia, stacje sanitarno-epidemiologiczne);
- rozszerzanie współpracy naukowej i dydaktycznej z uczelniami oraz instytucjami naukowymi w kraju i za granicą w zakresie kluczowych i niszowych kierunków badań, w szczególności technik separacyjnych, chemii medycznej, biotechnologii, farmakologii oraz patogenezy, diagnostyki laboratoryjnej i leczenia wybranych chorób przewlekłych (cywilizacyjnych);
- zapewnienie i stałe podnoszenie jakości kształcenia na kierunkach farmacja, analityka medyczna i kosmetologia;
- doskonalenie oferty edukacyjnej w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby rynku pracy, w szczególności dla farmaceutów i diagnostów laboratoryjnych, oraz oczekiwania studentów, doktorantów i absolwentów;
- zapewnienie podawania do publicznej wiadomości aktualnych informacji związanych z działalnością naukową, dydaktyczną i organizacyjną wydziału i jego poszczególnych jednostek oraz dziekanatu;
- zapewnienie odpowiedniego przepływu informacji dla studentów i doktorantów na poziomie dziekanatu, w tym dotyczących regulaminu i przebiegu studiów.

Powyższe cele operacyjne zostały dodatkowo zoperacjonalizowane poprzez określenie spodziewanych efektów ich realizacji.

Strategia ta zakłada doskonalenie oferty edukacyjnej pod potrzeby rynku pracy.

Obecnie Wydział prowadzi kształcenie na kierunku farmacja w ramach jednolitych studiów magisterskich stacjonarnych i niestacjonarnych oraz na kierunku analityka medyczna w ramach jednolitych studiów magisterskich stacjonarnych i niestacjonarnych. Na Wydziale prowadzone są studia doktoranckie w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym, w tym jedyne w Polsce interdyscyplinarne chromatograficzne studia doktoranckie, współfinansowane z Funduszy Europejskich. Ponadto na Wydziale prowadzone są studia podyplomowe z analityki medycznej, jak również istnieje możliwość podjęcia studiów podyplomowych z farmacji przemysłowej. Wydział posiada akredytację Ministra Zdrowia na prowadzenie specjalizacji dla farmaceutów w zakresie farmacji aptecznej, analityki farmaceutycznej oraz leku roślinnego; prowadzi też kursy w ramach szkolenia ciągłego farmaceutów oraz specjalizację dla diagnostów laboratoryjnych z zakresu diagnostyki laboratoryjnej i mikrobiologii medycznej. Oferta edukacyjna Wydziału wpisuje się w proces uczenia się przez całe życie, obejmując swoim zasięgiem osoby aktywne zawodowo.

Na Wydziale prowadzone jest również kształcenie ustawiczne (ciągłe) i specjalizacyjne farmaceutów oraz kształcenie specjalizacyjne diagnostów laboratoryjnych, koordynowane przez uczelniany Ośrodek Kształcenia Podyplomowego.

Koncepcja kształcenia na Wydziale w pełni realizowana jest w obszarze nauk medycznych, o zdrowiu i o kulturze fizycznej. Jest wewnętrznie spójna, obejmuje wszystkie poziomy i rodzaje studiów, a także wpisuje się w założenia strategiczne Uczelni.

Wydział posiada wieloletnią tradycję w nauczaniu farmacji i analityki medycznej oraz upowszechniania i popularyzowania wiedzy w zakresie nauk farmaceutycznych i analityki medycznej, jak również znaczące osiągnięcia naukowe, uznane nie tylko w kraju, ale i za granicą. Wielokierunkowa działalność Wydziału, charakteryzująca się otwartością na

otoczenie społeczno-gospodarcze, wpisuje się nie tylko w potrzeby Lubelszczyzny, ale również całego kraju.

Wydział Farmaceutyczny z Oddziałem Analityki Medycznej UM w Lublinie uzyskał prawo do nadawania stopnia doktora nauk farmaceutycznych w dniu 15.09.1962 r. Natomiast uprawnienia do nadawania stopnia doktora habilitowanego nauk farmaceutycznych, Wydział posiada od 27.04.1979 r

Zgodnie z Komunikatem Nr 19 Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 10 września 2010 r. o ustalonych kategoriach jednostek naukowych, Wydział Farmaceutyczny z Oddziałem Analityki Medycznej UM w Lublinie uzyskał końcowy wskaźnik efektywności naukowej jednostki określony jako 78,99 otrzymując tym samym kategorię A.

Wydział dobrze identyfikuje swoją pozycję lidera na rynku usług kształcenia w zakresie farmacji na potrzeby Lubelszczyzny, ale także jednej z wiodących w tym zakresie jednostek w kraju.

Uniwersytet Medyczny w Lublinie jest uczelnią publiczną utworzoną mocą rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24.10.1949r. Pełniąc misję odkrywania i przekazywania prawdy poprzez szeroko ujęte kształcenie studentów stanowi część narodowego systemu edukacji i nauki. Podejmuje współpracę z otoczeniem gospodarczym zarówno w zakresie przekazywania wyników badań i elementów rozwoju dla przedsiębiorców jak i poszerzania wiedzy o przedsiębiorczości w środowisku akademickim. Podstawową jednostką organizacyjną uczelni są wydziały w tym oceniany Wydział Farmaceutyczny z oddziałem analityki Medycznej. Legitymuje się on spójną z Uniwersytetem misją w zakresie działalności naukowej, upowszechniania wiedzy oraz przygotowania do wykonywania zawodu jak również wieloletnią tradycją w nauczaniu i popularyzacji działalności w regionie i na terenie kraju. Oceniany wydział określił i zdefiniował interesariuszy zewnętrznych mających wpływ na proces kształcenia absolwentów. Należą do nich: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwo Zdrowia, Naczelna Rada Aptekarska, Okręgowe Izby Aptekarskie, Krajowa Rada Diagnostów Laboratoryjnych, Kolegium Medycyny Laboratoryjnej, Towarzystwa Naukowe, Apteki, Hurtowni i Przedsiębiorstwa związane z przemysłem farmaceutycznym, kosmetycznym i chemicznym, szpitale, inne jednostki ochrony zdrowia, stacje sanitarno – epidemiologiczne. Na podstawie dostarczonych dokumentów oraz rozmów odbytych w trakcie wizytacji można stwierdzić, że wymieniona grupa jest pełna i obejmuje szeroką reprezentację środowiska zewnętrznego. Zgodnie z Uchwałą numer VIII/7/13 Rady Wydziału z dnia 28.02.2013 roku w sprawie powołania Komisji Wydziałowych do spraw programów studiów i dydaktyki dla poszczególnych kierunków przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych uczestniczą w pracach komisji, tym samym w procesie zapewnienia jakości i kształtowania oferty edukacyjnej. Do chwili wizytacji odbyło się jedno spotkanie komisji w dniu 07.03.2013r, udokumentowane protokołami i podpisane przez uczestników. Dla zapewnienia stałej pracy oraz wymiany informacji w tym, szczególnie zmiennego rynku pracy należy sporządzić harmonogram spotkań ułatwiający wzajemne kontakty, zwłaszcza w kontekście stałe brakującego czasu podkreślanego przez pracodawców. W dniu 19.03.2013 r. odbyło się spotkanie Wydziałowego Zespołu Doradczego Dziekana ds. Organizacji Studiów i Szkoleń Podyplomowych w składzie 6 osób. Również dla wymienionego zespołu należy sporządzić harmonogram cyklicznych spotkań, równocześnie sugeruje się powołanie w skład zespołu przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych innych branż jako dopełnienie działań związanych z działalnością Wydziału w obszarach oczekiwania i kształtowania koncepcji kształcenia. Podstawą budowania oferty kształcenia na studiach jest analiza potrzeb pracodawców z obszaru wiedzy, umiejętności i kompetencji wynikająca z analiz informacji z rynku pracy. Opracowaniem danych dla kierunków kształcenia na wydziale zajął się Zespół

Ds. Rekrutacji, Oceny Jakości, Kształcenia i Absolwentów publikując w marcu 2013 r. dokument pod nazwą: „Analiza potrzeb rynku pracy dla kierunku” umieszczając go jednocześnie na stronie internetowej uczelni. Celem opracowania i analiz jest dostarczenie informacji z rynku pracy, który ma pomóc w dostosowaniu programów/metod nauczania/efektów kształcenia do wymagań współczesnych pracodawców. Analiza została opracowana na bazie raportów, zestawień z Wojewódzkiego Urzędu Pracy, artykułów oraz danych z wcześniejszych badań absolwentów. Poszczególne części pod nazwą:

- Analiza Rynku Pracy
- Analiza Potrzeb Pracodawców

są pełne i ujęte w jasno sformułowane hasła. Uzupełnienie stanowią wykresy dotyczące np. oczekiwań absolwentów wobec pracodawców. Dokumenty są zakończone krótkim podsumowaniem, logiczne i pełne. Pozytywnie należy ocenić utrzymywanie wielu kontaktów nieformalnych, na które wielokrotnie powołują się wykładowcy wydziału. Uczestnictwo i stała współpraca z Radami i Izbami branżowymi, przedsiębiorstwami, w których prace podejmują absolwenci Wydziału to ważna sfera wymiany myśli i doświadczeń. Także organizacja staży i praktyk zawodowych, a tym samym zwiększania wzajemnych relacji, to źródło wiedzy o zależnościach zachodzących między nauką a przemysłem.

Tabela nr 1 Liczba osób kształcących się w Uczelni i ocenianej jednostce

Forma kształcenia	Liczba studentów				Liczba uczestników studiów doktoranckich		Liczba słuchaczy studiów podyplomowych	
	Uczelni		jednostki		uczelni	jednostki	uczelni	jednostki
	I.st.	II. st.	I. st.	IIst. ³				
studia stacjonarne	1381	3333	0	751	282	50	143	120
Studia niestacjonarne	9	1923	0	153	16	1		
RAZEM:	1420	5256	0	904	298	51	143	120

Oceniając rolę interesariuszy zewnętrznych w formułowaniu i realizacji strategii jednostki, w tym budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia, należy uznać jako pełną. Należy jednak dążyć do ujednoczenia i usystematyzowania działań wraz z określeniem procedur przenikania i wpływania myśli przedstawicieli otoczenia gospodarczego na ofertę kształcenia i wysoką kulturę jakości.

Załącznik nr 3 Informacja o kierunkach studiów prowadzonych w jednostce oraz wynikach dotychczasowych ocen jakości kształcenia

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego¹: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Strategia rozwoju Jednostki jest w **pełni** zgodna ze strategią rozwoju Uczelni i uwzględnia politykę jakości kształcenia.

¹ według przyjętej skali ocen: wyróżniająco, w pełni, znacząco, częściowo, niedostatecznie.

2) Koncepcja kształcenia na Wydziale w **pełni** realizowana jest w obszarze nauk medycznych, o zdrowiu i o kulturze fizycznej. Jest wewnętrznie spójna, a także wpisuje się w założenia i cele strategiczne Uczelni.

3) Wydział w **pełni** identyfikuje swoją pozycję na rynku usług edukacyjnych.

4) Oceniając rolę interesariuszy zewnętrznych w formułowaniu i realizacji strategii jednostki, w tym budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia, należy uznać jako **pełną**. Należy jednak dążyć do ujednoczenia i usystematyzowania działań wraz z określeniem procedur przenikania i wpływania myśli przedstawicieli otoczenia gospodarczego na ofertę kształcenia i wysoką kulturę jakości.

2. Skuteczność stosowanego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

Prace nad utworzeniem systemu jakości kształcenie rozpoczęto na Uniwersytecie Medycznym w Lublinie (UM) w roku 2008. W działaniach strukturalnych, w budowie systemu jakości kształcenia w UM można wyodrębnić trzy etapy.

W etapie I utworzono Uchwałą Senatu nr CXCVI/2008 Uczelniany System Zarządzania Jakością Kształcenia, którego głównymi organami były Wydziałowe Zespoły Zarządzania Jakością Kształcenia oraz jednostka administracyjna – Biuro Oceny Jakości Kształcenia. W lutym 2010 Biuro przekształcono w Zespół ds. Rekrutacji, Oceny Jakości Kształcenia i Absolwentów (ZROJKA).

W etapie II, Uchwałą Senatu (US) nr CCCLXIX/2011 (oraz zmianami wprowadzonymi Uchwałami CDVI/2012) rozszerzono zadania systemu uczelnianego oraz istotnie zmieniono strukturę systemu tworząc nowe organy – Uczelniany Zespół Zarządzania Jakością Kształcenia, Wydziałowe Rady Programowe, definiując zadania jednostki organizacyjnej administracji w wyodrębnionych obszarach – oceny jakości kształcenia, kariery zawodowej absolwentów oraz rekrutacji. Z powyższej Uchwały nie wynika, który z organów administracji uczelni miał pełnić tę funkcję.

Z analizy zadań zdefiniowanych w US wynika natomiast, że utworzona struktura systemu zapewnienia jakości kształcenia miała charakter scentralizowany. Zespół uczelniany nadzorował pracę Wydziałowych Rad Programowych i miał m.in. za zadanie: monitoringu mechanizmów doskonalenia programów kształcenia, oceny zgodności programów z obowiązującymi standardami, ramami i wytycznymi Senatu, oceny wpływu badań naukowych na kształcenie, oceny zarządzania kierunkami studiów oraz procedur dostosowywania efektów kształcenia do rynku pracy. Z kolei na poziomie Wydziału wyznaczono Wydziałowym Radom Programowym zadania opracowania, tworzenia, dostosowywania i weryfikacji programów kształcenia oraz weryfikacji efektów kształcenia, weryfikacji sylabusów oraz nadzorowania działań prowadzonych w ramach wymiany międzynarodowej studentów i pracowników (§5 powyższej US). Wydziałowa Rada Programowa była obowiązana przedkładać, przynajmniej raz w semestrze dokumenty dotyczące prowadzonych prac Zespołowi Uczelnianemu oraz Radzie Wydziału. Analizę i ocenę systemu jakości na UM dokonywał raz w roku Senat Uczelni.

Aktualnie obowiązujący Uczelniany System Doskonalenia Jakości Kształcenia (USZJK) został powołany Uchwałą Senatu XXX/2012 z dnia 12 grudnia 2012 roku (określony w RS jako III etap budowy systemu jakości). Nadzór nad USZJK na szczeblu uczelni sprawuje Rektor a na szczeblu Wydziału Dziekan. Do realizacji zadań USZJK powołano Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia (UZJK) oraz Wydziałowe Komisje ds. Jakości Kształcenia (WKJK).

Struktura UZJK jest kompletna - w skład tego zespołu wchodzi Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia – jako przewodniczący, Prorektor ds. Kształcenia, nauczyciele

akademykcy wskazyani przez Dziekanów spośród WZJK, przedstawiciele samorządów studentów i doktorantów, Kierownik Działu Kształcenia oraz kierownik jednostki organizacyjnej obsługującej realizację zadań USZJK. W Uchwale Senatu nie wymieniono nazwy jednostki administracyjnej obsługującej USZJK, ale na podstawie Zarządzenia Rektora nr 72/2012 można uznać, że jest to ZROJKA.

W skład WKJK wchodzi Pełnomocnik Dziekana ds. Jakości Kształcenia (przewodniczący), nauczyciele akademicy reprezentujący prowadzone kierunki studiów, przedstawiciele samorządów studentów i doktorantów oraz pracownik Dziekanatu.

Składy UZJK oraz WZJK na WFA zostały powołane zarządzeniem Rektora nr 3/2013 z dnia 25 stycznia 2013 roku zgodnie z ww. US.

W Uchwale Senatu zdefiniowano następujące ogólne zadania UZJK:

- opracowanie jednolitych procedur na UM służących zapewnieniu i doskonaleniu jakości kształcenia, przygotowanie projektów uchwał i zarządzeń Rektora w tym zakresie;
- przedstawianie rektorowi propozycji działań w powyższym zakresie;
- koordynacja WKJK oraz przygotowywanie sprawozdań dla Senatu.

Uchwała Senatu precyzuje także zadania WKJK. Są to:

- realizacja wytycznych UZJK;
- przedstawianie Dziekanowi propozycji działań w zakresie podniesienia jakości kształcenia;
- przedstawianie sprawozdań z dokonanych działań Radzie Wydziału oraz Pełnomocnikowi Rektora ds. Jakości Kształcenia.

Przedstawione wyżej zadania UZJK i WKJK Rektor uszczegółowił zarządzeniem nr 25/2012 z dnia 15 marca 2013 roku. Przedstawiono ponadto zadania szczegółowe UZJK:

- określanie polityki i procedur doskonalenia jakości kształcenia;
- przygotowanie i koordynacja oraz analiza wyników badań ankietowych dotyczących kształcenia na UM;
- rekomendowanie działań WKJK,
- badania karier absolwentów oraz opinii pracodawców;
- monitorowania zasobów wspierających kształcenie.

Zarządzenie przedstawia także szczegółowe zadania WKJK. Wymieniono w szczególności zadania:

- wdrażanie procedur uczelnianych w zakresie doskonalenia jakości kształcenia;
- propozycje doskonalenia zasad rekrutacji na wszystkich rodzajach studiów;
- monitorowanie procesu kształcenia na prowadzonych kierunkach studiów w tym:
  - analizę i przeglądy programów kształcenia, wspieranie rad programowych;
  - zapewnienie udziału społeczno-gospodarczego w weryfikacji efektów kształcenia;
  - analizę zgodności sylabusów z programami kształcenia oraz zakładami efektami kształcenia;
  - analizę metod i form kształcenia oraz sposobów weryfikacji efektów kształcenia;
  - analizę metod i form kształcenia i oceny prowadzącego przez studentów i słuchaczy;

- analizę zasad i procedur dyplomowania, monitorowania mobilności studentów;
- zapewnienia jakości kadry dydaktycznej poprzez dyskusję wyników badań na Radach Wydziału oraz uwzględnianie ich w okresowej ocenie kadry.

W dniu 2 kwietnia (a zatem po przygotowaniu RS przez jednostkę i przed wizytacją) Rektor powołał Zarządzeniem nr 37/2013 Dział Jakości Kształcenia, który przejął funkcje ZROJKA. W składzie Działu Jakości Kształcenia wchodzi Biuro Oceny Jakości Kształcenia, Biuro Rekrutacji oraz Biuro Karier. Zdefiniowano 12 zadań Biura Oceny Jakości Kształcenia polegających m.in. na koordynowaniu działalności UZJK, przygotowywaniu projektów wewnętrznych procedur USZJK, organizowaniu i przeprowadzaniu badań ankietowych, działań w zakresie informowania, publikowania i gromadzenia oraz przetwarzania danych na temat jakości kształcenia.

Wymienione organy statutowe odpowiedzialne bezpośrednio za działania w zakresie USZJK uzupełniają komisje powołane przez Radę Wydziału Uchwałą nr VIII/7/13. Należą do nich Wydziałowa Komisja ds. Programu Studiów i Dydaktyki (dla każdego kierunku studiów osobno), Komisja ds. Rozwoju i Oceny Kadry Naukowej, Komisja ds. parametryzacji i badań statutowych, trzy inne komisje oraz trzy Zespoły doradcze wymienione w punkcie 8 raportu oraz w załącznikach do RS.

Z analizy dokumentacji przedstawionej do wglądu oraz rozmów przeprowadzonych podczas wizytacji wynika, że studenci są obecni w strukturach Uczelni oraz Wydziału odpowiedzialnych za zapewnianie jakości kształcenia. Na poziomie Wydziału studenci wchodzi w skład Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Zgodnie z przepisami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym studenci posiadają odpowiednią reprezentację w Radzie Wydziału. Podczas posiedzeń Rady Wydziału i Komisji reprezentanci studentów mogą wyrażać opinie związane z procesem kształcenia. Ich zdaniem, współpraca z władzami jednostki w tym zakresie jest dobra, aczkolwiek Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia w obecnym składzie działa od stycznia br. i trudno jest studentom wskazać działania podejmowane na rzecz jakości kształcenia, które wyszły z ich inicjatywy. Studenci dopiero zapoznają się ze swoją rolą w tym zakresie. Przedstawiciele Samorządu Studenckiego w trakcie rozmowy stwierdzili, że ich wpływ na podejmowane decyzje i działania w zakresie jakości kształcenia jest mały. Wynika to bowiem z tego, iż nie do końca mają wiedzę w tym obszarze, zatem nie potrafią jednoznacznie określić swoich priorytetów w tym obszarze. Struktura zarządzania jakością zapewnia studentom odpowiedni udział w podejmowaniu decyzji dotyczących jakości kształcenia. Należy jednak zwiększyć politykę informacyjną skierowaną do studentów, tak aby w pełni mogli uczestniczyć w systemie funkcjonującym w jednostce.

W wymienionej uchwale Senatu konstytuującej USJK nie przewiduje się uczestnictwa przedstawicieli pracodawców w UZJK oraz w WKJK. Natomiast faktycznie przedstawiciele pracodawców biorą udział w spotkaniach Komisji ds. Programu Studiów i Dydaktyki dla kierunków. Byli także obecni na spotkaniu ZO z tą Komisją.

Jednocześnie należy podkreślić, że na WFA obserwuje się silny wpływ interesariuszy zewnętrznych na proces kształcenia. Wynika on w szczególności z następujących okoliczności.

- bezpośrednimi interesariuszami w kształceniu, w szczególności w zawodzie farmaceuty są Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Ministerstwa Zdrowia, które definiują przepisy i standardy mające istotny wpływ na definiowanie i weryfikację efektów kształcenia (jest to zawód zaufania publicznego);

- praktyk wakacyjnych i staży zawodowych odbywanych przez studentów na mocy umów podpisanych z pracodawcami;
- licznego uczestnictwa pracowników WFA w zewnętrznych organizacjach pracodawców;
- systematycznego kształcenia farmaceutów w regionie przez WFA w trakcie pracy zawodowej (zawód farmaceuty wymaga ustawicznego kształcenia);
- zatrudnianiu wykładowców z firm zewnętrznych;
- prowadzenia studiów podyplomowych, na których nauczyciele akademicy mają bezpośredni kontakt z przedstawicielami instytucji, dla których przygotowywane są kadry;
- organizacji spotkań i konferencji branżowych z udziałem pracodawców i pracowników WFA;
- współpracy WFA ze ZROJKA i następnie z Biurem Karier; informacja od interesariuszy zewnętrznych przekazywana jest także w formie badań rynku pracy, które dotychczas prowadziła ZROJKA.

Konkluzje:

- System jakości kształcenia wprowadzany jest od kilku lat, ale obecna jego struktura została ustalona w końcu roku 2012 i została istotnie zmieniona w porównaniu do stanu przed zmianą. Ostatnie akty prawne mające znaczny wpływ na schemat strukturalny systemu jakości zostały wprowadzone w okresie miesiąca przez wizytację. Należy zatem uznać, że jest ona w końcowej fazie tworzenia.

Zespół Oceniający uważa, że obecna struktura jest prosta i przejrzysta oraz że zapewni sprawne funkcjonowanie USZJK. Zadania organów odpowiedzialnych za system jakości są zdefiniowane bardzo szeroko i zapewne ich doprecyzowanie nastąpi w trakcie działań. Studenci i inni interesariusze wewnętrzni mają swoją reprezentację w ważnych organach systemu. Natomiast ZO nie napotkał w analizowanych aktach prawnych postulatu formalnego włączania przedstawicieli pracodawców w trakcie podejmowania decyzji w systemie jakości.

Wobec powyższego, ZO uważa, że jest jednak zbyt wcześnie na dokonanie oceny skuteczności struktury podejmowania decyzji. ZO postuluje przygotowanie procedury (w obecnym systemie przez UZJK) monitorowania i przeglądu skuteczności systemu z tego punktu widzenia.

- Budowany system jakości kształcenia ma charakter scentralizowany. Decyzje ogólne i szczegółowe w zakresie procedur i budowanych narzędzi podejmowane są na szczeblu uczelnianym a organa wydziałowe je wdrażają. Ma to także związek z faktem, że WFA nie posiada pełnej samodzielności finansowej. Taki schemat systemu może okazać się nieefektywny w działaniach na Wydziale oraz może prowadzić do pomijania specyfiki Wydziału (jako przykład można wskazać narzędzia ankietyzacji, w której zagadnienia definiowane ogólnie nie wskazują na problemy specyficzne dla Wydziału).

Przedstawiciele UZJK wyjaśnili na spotkaniu, że mają świadomość tych zagrożeń, ale rozpoczynają od działań centralnych dla uporządkowania i unifikacji działań a w dalszym etapie przewidują rozdział kompetencji i wprowadzenie większej autonomii. ZO przyjmuje takie wyjaśnienia ale postuluje zachowanie kontroli nad zbyt dużą centralizacją systemu przy dalszych zmianach. Być może niektóre narzędzia systemu jakości powinny być konstruowane od początku z myślą o specyfice WFA (narzędzia ankietyzacji).

Obszar pierwszy zdefiniowany jest przez system oceny indywidualnej studentów i słuchaczy stosowany w jednostce. Zasady oceniania stosowane w WFA zostały zdefiniowane w regulaminach studiów - są zgodne z tradycją akademicką, natomiast planowane efekty

kształcenia zapisano w sylabusach oraz w kartach przedmiotów. Dobrym narzędziem w procedurze oceny stopnia realizacji efektów kształcenia jest ankietyzacja zajęć. Z analiz ankiet udostępnionych ZO w trakcie wizytacji wynika jednak, że to narzędzie to ma mniejszą wartość w ocenie efektów kształcenia w WFA ponieważ spośród 10 pytań stosowanych w ostatnio przeprowadzonej ankietyzacji jedynie dwa dotyczą pośrednio treści i efektów kształcenia. Uwagi co do sposobu ankietyzacji sformułowano w punkcie 2f raportu.

Obszar drugi dotyczy oceny stopnia zaawansowania wdrażania KRK w uczelni, w szczególności formułowanych efektów kształcenia i metod ich weryfikacji. Uczelnia powołała w ubiegłym roku na okres prac przy wprowadzaniu KRK komisję, które doprowadziły do sformułowania programów nauczania zgodnych z KRK na obu kierunkach studiów. W chwili obecnej za wdrażanie tych programów odpowiada głównie Komisja ds. Programu Studiów i Dydaktyki. Programy te są udostępnione publicznie na stronach internetowych WFA. ZO zapoznał się z programami studiów. Z analiz wynika, że wymagają one dalszego doskonalenia. Zauważono braki w przygotowaniu kart przedmiotów, błędne obliczenia ECTS, niedopracowany system weryfikacji efektów kształcenia. Szczegółowe uwagi przekazano w rozmowach bezpośrednich przedstawicielom WFA.

Obszar trzeci działań uczelni w zakresie oceny stopnia realizacji efektów kształcenia wynika z bezpośredniej weryfikacji prowadzonej przez pracodawców w trakcie praktyk wakacyjnych oraz sześć-miesięcznych staży po obronie pracy magisterskiej na kierunku farmacja. Procedury monitorowania tych praktyk przedstawiono w punkcie 2.2b raportu. Mają one usterki i wymagają doskonalenia, co wskazano w punkcie 2.2b.

Czwarty obszar, całościowej weryfikacji efektów kształcenia stanowią procedury dyplomowania. Procedury te funkcjonują na WFA. Tematy prac dyplomowych ustalane są na 2 lub 3 semestry przez ukończeniem studiów i są zatwierdzane przez Radę WFA. Prace magisterskie podlegają ocenie promotora i recenzenta a egzamin magisterski odbywa się przed Komisją powołaną przez Dziekana. Wydział organizuje konkurs prac magisterskich na kierunkach farmacji i analityki i nagradza najlepsze prace.

Piąty obszar oceny stopnia realizacji efektów kształcenia stanowią informacje uzyskiwane w drodze wymiany międzynarodowej studentów i doktorantów. Wymiana taka prowadzona jest na WFA. Z RS wynika, że w roku 2012/2013 liczba studentów, którzy wyjechali zagranicę w ramach programu ERASMUS wyniosła 8. Z rozmów z przedstawicielem WKJK wynika, że WFA utrzymuje ścisłe kontakty z uczelniami, do których studenci wyjeżdżają i śledzi opinie na temat wiedzy i umiejętności swoich studentów.

W ostatnim obszarze ocena stopnia realizacji efektów kształcenia ma szeroki charakter zewnętrzny. Studenci i doktoranci WFA uczestniczą w konferencjach naukowych, na których prezentują prace zgłaszane następnie do czasopism. Publikacje naukowe z udziałem studentów przedstawiono w Załączniku nr 12 RS, spis konferencji zawiera Załącznik nr 13 RS natomiast publikacje z udziałem doktorantów przedstawiono w Części III Raportu. Efekty kształcenia są weryfikowane także w trakcie udziału studentów i doktorantów w projektach badawczych prowadzonych na WFA, których spis zamieszczone w załączniku do RS.

Studenci potwierdzili, iż w większości przypadków nauczyciele akademicy na pierwszych zajęciach informują jaką wiedzę, umiejętności oraz kompetencje studenci muszą uzyskać po danym przedmiocie. Osiągnięcie etapowych i końcowych efektów kształcenia sprawdza się poprzez: zaliczenia, egzaminy i inne zgodnie z przepisami zawartymi w Regulaminie Studiów (będącego załącznikiem do Uchwały Nr CDXVII/2012 Senatu Uniwersytetu Medycznego w Lublinie z dnia 25 kwietnia 2012r., zatwierdzonego w porozumieniu z uczelnianym organem samorządu studenckiego). Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA potwierdzili, iż system pozwala na weryfikację czy podczas danego okresu udało im się osiągnąć zakładane dla danego przedmiotu efekty kształcenia. Obecni na

spotkaniu podkreślili, że zwłaszcza w ostatnich latach studiów i poprzez praktyki studenckie najlepiej można zweryfikować osiągnięcie założonych efektów, które w ich odczuciu jest odpowiednie.

Konkluzje:

- Wydział prowadzi działania w zakresie oceny stopnia realizacji efektów kształcenia, ale tylko niektóre z nich mają formę regularnie stosowanych procedur. ZO postuluje wprowadzenie mechanizmów regularnego monitorowania jakości kształcenia we wskazanych wyżej obszarach np. w formie spotkań Komisji i przygotowania raportów syntetycznych.
- Niektóre z obszarów weryfikacji efektów kształcenia – w szczególności w zakresie praktyk zawodowych oraz w zakresie konstruowania efektów kształcenia zgodnie z wymaganiami KRK wymagają doskonalenia. Szczegółowe usterki wdrożeń KRK wymieniono wyżej, natomiast główne usterki procesu organizacji praktyk wakacyjnych i staży wynikają ze słabej komunikacji pomiędzy WFA i pracodawcami. Na słabość tę wskazali zarówno opiekunowie praktyk jak też przedstawiciele pracodawców na spotkaniu z ZO.

Należy najpierw podkreślić, w znaczeniu ogólnym, że studia na WFA mają charakter praktyczny i współdziałanie z pracodawcami jest w sposób naturalny wkomponowane w proces kształcenia.

Wydział prowadzi wielorakie kontakty ze środowiskiem zawodowym dzięki czemu na bieżąco uzyskuje opinię na temat umiejętności i kwalifikacji absolwentów. Pracownicy Wydziału aktywnie uczestniczą w pracach organów i instytucji zaliczanych i zdefiniowanych jako interesariusze zewnętrzni. Pozwala to na wymianę poglądów w zakresie potrzeb zawodowych pracodawców jak i na uwzględnianie pojawiających się potrzeb w programach i planach zajęć dydaktycznych. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, weryfikacji, organizacji i procedurach podawane są w broszurach oraz na tablicach informacyjnych a także na platformie Wirtualna Uczelnia. Szczególnie cenne i przydatne dla kształtowania koncepcji kształcenia są cyklicznie organizowane konferencje Dziekanów Wydziałów Farmaceutycznych oraz spotkania Prodziekanów ds. Analityki Medycznej. W trakcie spotkań określone są zadania i cele wpływające na jakość kształcenia oraz normy prawne doskonalące system kształcenia na wydziałach. Na udział pracodawców w ocenę efektów kształcenia ma wpływ działalność Biura Karier Studenckich. Na poziomie Uniwersytetu Medycznego w Lublinie na mocy zarządzenia nr 72/2012 Rektora z dnia 25.06.2012 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Uniwersytetu Medycznego działania z obszaru Biura realizuje Zespół Ds. Rekrutacji, Oceny Jakości Kształcenia i Absolwentów. Do zadań zespołu należy: pozyskiwanie informacji o rynku pracy, prowadzenie doradztwa zawodowego, udział w Targach Pracy, współpraca z agencjami pośrednictwa pracy, Urzędami Pracy oraz monitorowanie karier zawodowych absolwentów. Z informacji uzyskanych w trakcie wizytacji jak również z analizy dokumentów wynika realizacja wymienionych zadań. Są one jednak prowadzone w sposób niespójny, wymagający ujednoczenia i dopracowania procedur. Należy zatem opracować model współpracy z pracodawcami z wyraźnie wyodrębnionymi obszarami. Dotyczyć one powinny:

- dydaktyki;
- praktyk studenckich i staży;
- rekrutacji;
- zamawiania prac dyplomowych;

- badań naukowych;
- ekspertyz;
- współorganizacji konferencji;
- ofert szkoleniowych;
- wynajmu infrastruktury.

Wdrożenie modelu np. w formie wirtualnej platformy współpracy i komunikacji nie tylko ujednocili system, ale również ma szanse stworzyć przedstawicielom świata gospodarczego warunki do realnego wpływu na kształcenie.

Na podstawie analizy dokumentów oraz na podstawie przeprowadzonych rozmów, można uznać, że udział pracodawców w określaniu i ocenie efektów kształcenia realizowany jest w stopniu znacznym. Rekomenduje się wdrożenie jednolitej platformy współpracy z pracodawcami. Wdrożenie pełnego dokumentu/systemu ma szanse stworzyć interesariuszom zewnętrznym warunki do pełnego wpływu na kształcenie. Poszczególne moduły w ramach platformy mogą stworzyć dobry grunt do nawiązywania współpracy, w tym również komercjalizacji badań.

Można wskazać kilka regularnych form uwzględniania opinii pracodawców w określaniu i ocenie efektów kształcenia wdrożonych na WFA.

Pierwszą, bezpośrednią formą pozyskiwania informacji na temat osiągniętych efektów kształcenia od przedstawicieli rynku pracy są opinie i oceny formułowane przez pracodawców, u których odbywają się miesięczne praktyki wakacyjne na kierunkach farmacji i analityki medycznej. W przypadku kierunku farmacja są to najczęściej apteki, natomiast w przypadku kierunku analityka medyczna praktyki odbywają się najczęściej w laboratoriach medycznych i diagnostycznych. Działanie to ma charakter procedury opisanej ogólnie w regulaminach organizacji praktyk i regulaminie studiów dostępnych publicznie na stronach internetowych. Programy praktyk są przygotowywane w porozumieniu z wydziałowym opiekunem praktyk, który także akceptuje miejsce odbywania praktyki. Studenci prowadzą zeszyty praktyk, w których dokumentują wykonane czynności. Przestrzegany jest warunek aby zewnętrzny opiekun posiadał odpowiednie kwalifikacje (specjalizację apteczną lub z diagnostyki medycznej). Po zakończeniu praktyki opiekun zewnętrzny przygotowuje opinię o studencie. Opinie te trafiają do wydziałowego opiekuna praktyk. Podobnie dzieje się w przypadku studentów kierunku farmacja, którzy dodatkowo są zobowiązani do odbycia sześciomiesięcznego stażu w aptece po obronie pracy magisterskiej. Jest to integralny, ustawowy element procesu kształcenia na tym kierunku. Nie budzi on zastrzeżeń jako kolejny element brany pod uwagę w procesie oceny efektów kształcenia. Zarówno forma i rola opiekuna oraz wszelka dokumentacja wraz z dziennikiem praktyk są prowadzone prawidłowo a informacje związane z przebiegiem znajdują swoje miejsce na stronie internetowej oraz ogólnodostępnych tablicach. Również wybiórczo prowadzona kontrola w formie rozmowy może być uznana jako element ewaluacji i oceny efektów kształcenia. Aby uzyskać większą wiedzę o środowisku pracodawców można by wprowadzić dodatkową opinię studenta o zakładzie w formie opisowej do dziennika praktyk. Należy również opracować i wdrożyć dalszy bieg informacji wynikające z przebiegu praktyk mające wpływ na jakość kształcenia.

W drugim obszarze pracodawcy mają bezpośrednio wpływ na definiowanie i ocenę efektów kształcenia poprzez bieżący udział w życiu akademickim WFA. Przedstawiciele pracodawców są statutowymi członkami Komisji ds. Programu Studiów i Dydaktyki i biorą aktywny udział w pracach komisji potwierdzony w dokumentach. Następnie członkowie organizacji pracodawców (np. oddziału Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego, Towarzystwa Mikrobiologicznego, Farmakologicznego, Polskiego Towarzystwa Diagnostyki Laboratoryjnej etc.) są samodzielnymi pracownikami wydziału stąd mają możliwość

kształtowania oferty kształcenia także w charakterze interesariuszy wewnętrznych z zastosowaniem przewidzianych procedur.

Należy podkreślić, że farmaceuci są zobowiązani do ustawicznego podnoszenie kwalifikacji. Kształcenie podyplomowe farmaceutów (szkolenia ciągłe, kursy doszkalające) w regionie odbywa się w praktyce we współpracy z WFA, co stanowi naturalne źródło weryfikacji efektów kształcenia.

Trzecią formę udziału pracodawców w kształtowaniu efektów kształcenia tworzą pracownicy spoza Wydziału zatrudniani na podstawie umów cywilno-prawnych, wywodzący się ze specjalistycznych środowisk rynku pracy, związanych z prowadzonymi w WFA kierunkami. Formułowane przez nich efekty przedmiotowe odzwierciedlają często potrzeby określonych środowisk zawodowych (na spotkaniu z pracownikami wskazano na unikalne wykłady z zakresu przemysłu zielarskiego).

W obszarze czwartym obserwuje się wpływ przedstawicieli rynku pracy na definiowanie i ocenę efektów kształcenia wynikający z regularnie organizowanych spotkań władz i pracowników WFA z przedstawicielami rynku pracy mających formę udziału w spotkaniach towarzystw (np. wymienionych wyżej), przedstawicieli korporacji (Izby aptekarskie, Krajowe Rady Diagnostów) oraz w konferencjach. Na spotkaniu ZO z pracownikami WFA uczestnicy podkreślali także silne i stałe nieformalne kontakty, które utrzymują z przedstawicielami rynku pracy.

Następną formą udziału pracodawców w kształtowaniu oferty dydaktycznej WFA wynika wprost z faktu, że WFA współpracuje z instytucjami zewnętrznymi w realizacji wielu projektów. Liczne formy tej współpracy wskazywano na zebraniu z pracodawcami, jak też udokumentowano w RS w rozdziale VII.

Charakter rutynowych działań wpływających pośrednio na efekty kształcenia mają także prace prowadzone dotąd przez ZROJKA oraz przez Biuro Karier, które zostało utworzone w kwietniu 2013. Działania te przedstawiono w punkcie następnym.

Udział przedstawicieli rynku pracy w ustalaniu i ocenie efektów kształcenia jest widoczny bezpośrednio na studiach podyplomowych. Wydział ma ofertę studiów podyplomowych, na których nauczyciele akademicy mają bezpośredni kontakt z przedstawicielami instytucji, dla których przygotowywane są kadry. Z kontaktów tych wynikają zmiany programów studiów podyplomowych i ich dostosowanie do rynku pracy z punktu widzenia efektów kształcenia. Listę interesariuszy zewnętrznych współpracujących z WFA w ramach tych studiów przedstawiono w RS w rozdziale IV (str. 37).

Konkluzje:

- WFA wykorzystuje opinie pracodawców w określaniu i ocenie efektów kształcenia. Współpraca z pracodawcami jest wkomponowana w proces kształcenia, pomimo faktu, że w wielu przypadkach nie można ocenić charakteru tej współpracy jako mającej formy regularnych procedur.
- Zespół Oceniający postuluje natomiast udoskonalenie narzędzia weryfikacji efektów jakim są praktyki wakacyjne studentów oraz sześciomiesięczne staże po obronie pracy magisterskiej na kierunku farmacja. Z rozmów ZO z opiekunami praktyk na kierunkach farmacji i analityki medycznej wynika bowiem, że słabo funkcjonuje na WFA proceduralne przekazywanie opinii opiekunów zewnętrznych praktyk uzyskiwanych przez wydziałowych opiekunów praktyk do organów odpowiedzialnych za jakość kształcenia takich jak Komisje ds. Programu Studiów i Dydaktyki oraz WKJK. Podobne zastrzeżenia, co do braku zainteresowania WFA wynikami sześciomiesięcznych staży sformułowali niektórzy pracodawcy na spotkaniu z ZO.

- Cennym narzędziem zwiększającym korzyści dla procesu kształcenia wynikające z praktyk i staży wakacyjnych mogłyby być ankiety prowadzone pośród uczestników takich praktyk. Ankiety takie mogłyby być uzupełnieniem procesu ankietyzacji zajęć dydaktycznych. ZO postuluje rozważenie możliwości wprowadzenia takich ankiet.

UM rozpoczął badania losów absolwentów w roku 2009. Organem odpowiedzialnym za te badania do początku roku 2013 była ZROJKA. Prowadzono badania absolwentów na szczeblu uczelni bezpośrednio po ukończeniu studiów metodą ankiety papierowej. Dopiero od roku 2011/2012 absolwenci UM wypełniają formularz aktualizacji danych, w którym wyrażają zgodę na uczestnictwo w monitorowaniu ich kariery zawodowej drogą elektroniczną po roku, 3 i 5 latach od ukończenia studiów.

W chwili obecnej dostępne są zatem raporty z badania absolwentów bezpośrednio po ukończeniu studiów rocznika 2011/2012 i wcześniejszych. Raport ostatni ma charakter kompetencyjny – zawiera m.in. oceny absolwentów procesu kształcenia na UM, opinie absolwentów na temat uczelni i kierunków studiów, zdobytych kompetencji, planów zawodowych i oceny szans na rynku pracy. Stanowi, zgodnie z deklaracją (str. 11) pierwszy etap długofalowego monitoringu losów absolwentów i nie zawiera pytań specyficznych dla losów absolwentów po dłuższym okresie, który upłynął od ukończenia studiów. Jego przydatność z punktu widzenia badania losów jest zatem jeszcze niewielka.

Zakładane korzyści płynące z badań mają obejmować absolwentów, przyszłych studentów oraz pracodawców. Wśród kluczowych pojęć dokumentu wymienia się: efekty kształcenia, jakość kształcenia i absolwenta. Dalsze części raportu z badania absolwentów rocznika 2011-2012 obejmują następujące zagadnienia:

- sytuacja absolwentów UM w Lublinie na rynku pracy według danych z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie,
- opinie dotyczące kształcenia oraz plany edukacyjno-zawodowe absolwentów w momencie ukończenia studiów.

Raport na 81 stronach zawiera opisy, czytelne wykresy i rozwinięcia głównych zagadnień. Jest spójny i całościowy. W roku akademickim 2012/2013 nastąpiła zmiana sposobu zbierania formularza danych osobowych, w którym studenci wyrażają zgodę na uczestnictwo w monitorowaniu ich kariery zawodowej. Jest to pozytywny przejaw poprawy responsywności ankiet. W chwili obecnej trwają prace przygotowawcze narzędzia internetowego umożliwiającego dogodny dostęp do badania. Równocześnie przeprowadzane są analizy ofert pracy skierowane do absolwentów zawierające informacje dotyczące oczekiwań pracodawców w zakresie kompetencji, umiejętności oraz predyspozycji interpersonalnych. Zakładane przez Wydział efekty wynikające z badań losów zawodowych absolwentów opisane w badanej dokumentacji są prawidłowe i zakładają właściwą pracę systemu zwiększającego satysfakcję ze studiowania po stronie absolwenta z jednej strony, z drugiej dotyczącej pracodawców oznaczają szeroki dostęp do dobrze wykształconych specjalistów. Dla pełnego funkcjonowania wprowadzonego systemu należy pilnie wprowadzić badania losów absolwentów, którzy podjęli pracę rozpoczynając tym samym cykl dalszych badań po trzech i pięciu latach.

Oceniany system monitorowania losów absolwentów w celu badania zbieżności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy znajduje się w fazie organizacji. Elementem niezbędnym, który wymaga wprowadzenia są wyniki badań losów absolwentów podejmujących pracę. Ze względu na fazę przygotowawczą do pełnego funkcjonowania systemu należy ocenić go jako znaczny.

Z rozmów przeprowadzonych przez ZO z przedstawicielami Biura Karier oraz analizy dokumentów wynika, że od połowy roku 2012 UM znacznie zintensyfikował prace nad

doskonaleniem procedur i narzędzia, którym jest ankietyzacja absolwentów. W zarządzeniu nr 16/2013 Rektor doprecyzował procedurę ankietyzacji. Następnie zarządzeniem nr 37/2013 z dnia 2 kwietnia 2013 Rektor powołał Biuro Karier i uczynił odpowiedzialnym za ankietyzację na poziomie ogólnouczelnianym. W trakcie spotkania z ZO pracownicy Biura udostępnili szczegółowy plan działalności Biura na rok 2013. Z informacji uzyskanych na spotkaniu z pracownikami Biura wynika, że końcowy wzór ankiety badania absolwentów jest w końcowej fazie przygotowań i odbywa się z udziałem zatrudnionych osób o specjalistycznym przygotowaniu (w tym socjologicznym). Od roku 2012/2013 wprowadzono wymóg zatwierdzania kart obiegowych studenta przez Biuro a ponadto przebiegają prace nad przygotowaniem internetowej bazy absolwentów z zamiarem wprowadzenia ankiety internetowej.

W ocenie działań UM w zakresie badania losów absolwentów należy jednocześnie podkreślić dwa dodatkowe ważne obszary badań. Po pierwsze UM prowadzi także regularny monitoring zatrudnialności absolwentów na podstawie danych uzyskiwanych z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie. Według danych z maja 2012 w roku akademickim 2010/2011 nie było bezrobotnych spośród absolwentów kierunku analityka medyczna i tylko jedną osobę po kierunku farmacja zarejestrowano jako bezrobotną. Następnie UM prowadzi cykliczne analizy danych z Urzędu Pracy dotyczących zawodów nadwyżkowych i deficytowych w branży medycznej oraz zapotrzebowania na tzw. „białe miejsca pracy”.

Konkluzje:

- Prowadzone dotąd badania absolwentów przez ZROJKA, rozpoczęte w roku 2009 miały charakter procedur, ale jak dotąd nie przyniosły rezultatów dotyczących badań losów absolwentów w dłuższym okresie po ukończeniu studiów. Ich rezultaty mają ograniczoną wartość w ocenie efektów kształcenia na rynku pracy.
- Zespół Oceniający z zadowoleniem przyjmuje, że znacznie przyspieszono na UM, w ostatnim czasie opisane wyżej prace na doskonaleniu struktury, procedur i narzędzi w zakresie badania losów absolwentów. Jednocześnie ZO postuluje dalsze przyspieszenie tych prac, ponieważ badania te mają silny wpływ na weryfikację efektów kształcenia na rynku pracy a ponadto mają wpływ na doskonalenie innych procedur i narzędzi tworzonego systemu zapewnienia jakości kształcenia.
- Zespół Oceniający pragnie zwrócić uwagę, że w doskonaleniu procedur i narzędzi badania losów absolwentów można wykorzystać doświadczenia innych krajowych ośrodków uniwersyteckich o podobnym profilu, które badania takie już wdrożyły i sformułowały wnioski z nich wynikające. Ponadto ze względu na to, że ankietyzacja absolwentów prowadzona jest na szczeblu ogólnouniwersyteckim, kwestionariusze ankiet powinny zawierać pytania pozwalające wyodrębnić specyficzne cechy kwalifikacji uzyskiwanych na różnych kierunkach UM i ich wpływ na losy absolwentów. Należy także przewidzieć prawdopodobne niebezpieczeństwo niskiej reprezentatywności ankietyzacji.
- W udostępnionym harmonogramie prac Biura Karier sformułowano zamierzenie badania pracodawców i podmiotów ochrony zdrowia w zakresie zapotrzebowania na zawody medyczne. ZO uznaje tę inicjatywę za niezwykle pożyteczną dla kształtowania oferty kształcenia i także weryfikacji jego efektów.

Należy wstępnie podkreślić, że ze względu na specyfikę WFA programy studiów oraz efekty kształcenia w zakresie wiedzy i kompetencji na kierunku farmacja określone są w dużej mierze poprzez standardy nauczania w zawodach. Powoduje to, że w dużej części programu nauczania muszą zawierać określone treści obligatoryjnie i stąd możliwości ich modyfikacji są niewielkie. Większa swoboda w tym zakresie dotyczy natomiast kierunku analityki medycznej.

Za tworzenie i monitorowanie programów studiów i ich modyfikacje odpowiedzialne były do lutego 2013 roku Wydziałowe Rady Programowe. Rady te w lutym 2013 zakończyły działalność. W chwili obecnej działania te realizowane są przez Komisje ds. Programu Studiów i Dydaktyki WFA. Komisje te powołano Uchwałą Rady WFA z dnia 28 lutego 2013 roku dla każdego z kierunków prowadzonych na WFA (także dla kierunku kosmetologia, który zostanie uruchomiony w przyszłym roku akademickim).

Zmiany w programach, tam gdzie jest to możliwe dokonywane są najczęściej na wniosek interesariuszy wewnętrznych w tym m.in.:

- konieczność zmian zgłaszają studenci poprzez swoich przedstawicieli lub w trakcie regularnie organizowanych spotkań z władzami wydziału;
- kierownicy katedr oprócz zmian programowych zgłaszają także potrzeby zmiany formy prowadzenia zajęć;
- potrzeby zmian mogą wynikać z potrzeby zmian warunków prowadzenia zajęć, zmiany wynikają z analizy dzienników praktyk).

Studenci uczestniczą w procesie badania i oceny poszczególnych czynników wpływających na jakość kształcenia poprzez uczestnictwo w pracach gremiów działających na rzecz zapewniania jakości kształcenia wizytowanej jednostki. Na spotkaniach RW czy Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia studenci mogą zgłaszać uwagi dotyczące programów kształcenia. Wszelkie spostrzeżenia studenci mogą zgłaszać również w ankiecie ewaluacji jakości kształcenia - w dodatkowych uwagach.

W opinii studentów uwagi nie zawsze znajdują odzwierciedlenie w programach studiów chociaż władze Wydziału starają się uwzględnić inicjatywy studentów. Problemem są np. bloki przedmiotów do wyboru - proponowane w blokach przedmioty wybierane są w opinii studentów zbyt wcześnie, a treści niektórych fakultetów powtarzają się na innych przedmiotach. W odczuciu studentów nie są to również przedmioty, które rozwijałyby ich zainteresowania.

Impuls do analizy programów kształcenia może pochodzić także od interesariuszy zewnętrznych w tym min:

- w wyniku zmieniających się przepisów prawa dotyczących kompetencji zawodowych;
- po analizie współczesnych trendów w badaniach i nauczaniu;
- na podstawie potrzeb formułowanych przez opiekunów praktyk i sześciomiesięcznych staży zawodowych na kierunkach farmaceutycznych;
- poprzez informacje z zewnętrznych laboratoriów medycznych;
- poprzez nieformalne kontakty z absolwentami, w ramach uzyskiwanych specjalizacji.

Propozycje korekty programów studiów są analizowane przez Komisje ds. Programu Studiów i Dydaktyki (wcześniej przez Rady Programowe) i w przypadku opinii pozytywnych są rozpatrywane przez Radę Wydziału. Efekt wprowadzonych zmian jest weryfikowany w tym samym trybie.

Komisje odpowiedzialne za programy i plany spotykają się regularnie (przynajmniej raz w roku), ich posiedzenia są protokołowane i przechowywane (ZO zapoznał się z wybranym protokołami z posiedzeń z wcześniejszych Rad Programowych i obecnie Komisji).

Należy podkreślić, że bardzo ważnym elementem systemu jakości kształcenia są praktyki zawodowe studentów oraz sześciomiesięczne staże odbywane po obronie pracy magisterskiej (na kierunku farmacji). Praktyki te są monitorowane i ich programy są także aktualizowane i omawiane na posiedzeniach Komisji.

Konkluzje:

- Z protokołów posiedzeń nieistniejących już Rad Programowych oraz z informacji uzyskanych na spotkaniach ZO z Komisjami ds. Programu Studiów i Dydaktyki wynika,

że jednostka prowadzi systematyczny przegląd opracowanych programów i planów studiów i programów poszczególnych modułów (przedmiotów) i dostosowuje je do rynku pracy i standardów. Przeglądy i podejmowane działania mają charakter procedur.

- Zespół Oceniający postuluje, wobec uwag zgłoszonych przez studentów dokonanie przeglądu procedur wyboru przedmiotów obieralnych z punktu widzenia powtarzania treści oraz terminu wyboru.

W uczelni o długoletniej tradycji uniwersyteckiej, jaką jest UM sformalizowane są zasady oceny studentów i doktorantów, wymogi egzaminacyjne i zaliczeniowe, prac dyplomowych i egzaminów końcowych.

Ocenianie studentów studiów stacjonarnych, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych odbywa się w oparciu o następujące regulaminy i studiów i powiązane z nimi procedury:

- ocenianie studentów stacjonarnych i niestacjonarnych odbywa się w oparciu o Regulamin Studiów w UM (ze wsparciem systemu Wirtualnej Uczelni);
- ocenianie doktorantów przebiega w oparciu o Regulamin Studiów Doktoranckich UM;
- ocenianie słuchaczy studiów podyplomowych w oparciu o Regulaminy Studiów Podyplomowych.

Studenci w większości przypadków na pierwszych zajęciach informowani są przez prowadzącego przedmiot o sposobie prowadzenia, zasadach oceniania i zaliczania obowiązujących u danego nauczyciela akademickiego odpowiedzialnego za przedmiot. Ustalone na początku zasady są przestrzegane przez obie strony. Studenci zgłaszali jednak zastrzeżenia dotyczące ustalenia form zaliczenia między całą grupą wykładową a prowadzącym. Obecni na spotkaniu stwierdzili, iż w żaden sposób nie mogą negocjować z osobami prowadzącymi przedmiot, w zakresie zmiany formy egzaminu z ustnego na pisemny, czy też w przypadku przedmiotów trwających dwa semestry rozłożenia egzaminu na dwie części - po każdym z semestrów, co ułatwiłoby studentom lepsze opanowanie materiału.

W procedurach tworzenia i zmian regulaminu biorą udział przedstawiciele Samorządu Studentów lub Doktorantów. Efekty kształcenia i sposoby oceniania przewidziane w danym przedmiocie lub module dostępne są na stronach internetowych uczelni.

Na wydziale stosowane są następujące praktyki weryfikacji zasad oceniania studentów oraz weryfikacji efektów kształcenia.

- W ankietach studenckich zarówno przeprowadzonych w roku 2011/2012 (dziesięć pytań) jak i w propozycji nowej ankiety (pytań jest 7) występują pytania o kryteria i zasady zaliczenia przedmiotu oraz pytania o sprawiedliwość oceny,
- Studenci mają możliwość zgłaszania nieprawidłowości systemu oceniania do Dziekana poprzez swoich przedstawicieli,
- Obok rozwiązań formalnych nie mniej istotny jest system nieformalny polegający na współpracy studentów z pracownikami i doktorantami, w którym studenci i słuchacze mogą zgłaszać zastrzeżenia co do systemu oceniania, a jednocześnie oceny, które osiągają, są monitorowane przez kadrę naukowo-dydaktyczną.

Konkluzje:

Zdaniem ZO WFA dysponuje ograniczonymi środkami weryfikacji poprawności systemu oceniania. Mechanizm weryfikacji systemu oceniania zyska na znaczeniu przy dalszym wdrażaniu KRK, gdzie występuje konieczność pozytywnego oceniania tylko tych

studentów i słuchaczy, którzy nabywają efekty kształcenia zdefiniowane w kartach przedmiotu. Stąd można sformułować postulat wprowadzania regularnych przeglądów systemu oceniania oraz zwracania uwagi kierowników jednostek na system ocen stosowanych przez pracowników.

Jakość kadry prowadzącej zajęcia jest zapewniana zgodnie z wymogami ustawowymi, w tym obejmuje także, choć w różnym stopniu hospitację zajęć oraz wyniki ankiet wypełnianych przez studentów.

Zgodnie ze Statutem Uniwersytetu Medycznego w Lublinie wszyscy nauczyciele akademicki podlegają okresowej ocenie, stosownie do obowiązków wynikających z Ustawy, w szczególności: kształcenia studentów, w tym nadzorowania opracowywania przez studentów prac zaliczeniowych, semestralnych, dyplomowych, pod względem merytorycznym i metodycznym, prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych, kształcenia kadry naukowej, uczestniczenia w pracach organizacyjnych Uczelni oraz przestrzegania prawa autorskiego i praw pokrewnych.

Procedura oceny nauczycieli akademickich przewiduje przeprowadzanie ocen raz na dwa lata, natomiast profesorowie tytularni, zatrudnieni na podstawie mianowania oceniani są w okresach czteroletnich. Ocena może być także dokonana incydentalnie na wniosek Kierownika Katedry. Listy pracowników podlegających ocenie są przygotowywane przez dział kadr, a pracownicy są informowani o mającej się odbyć ocenie przez Dziekanat WFA. Podstawą oceny pracownika jest papierowa „Karta okresowej oceny nauczycieli akademickich”, która zawiera działy związane z działalnością naukową, dydaktyczną i organizacyjną pracowników oraz dział dotyczący wyników ankietyzacji pracownika; nie zawiera natomiast jawnej informacji na temat hospitacji zajęć. Pracownik oceniany jest punktowo przez stałą Komisję Rozwoju i Oceny Kadry Naukowej powoływaną przez Dziekana.

Szczegółowe kryteria oceny dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych określone są w Statucie UM w Lublinie. Nauczyciel akademicki zatrudniony na stanowisku naukowo-dydaktycznym jest oceniany w następujących obszarach: praca naukowa, dydaktyczna, działalność organizacyjna i dla zatrudnionych w jednostkach klinicznych – pracy leczniczo usługowej. Nauczyciel akademicki zatrudniony na stanowisku dydaktycznym: praca dydaktyczna, działalność organizacyjna, realizacja obowiązku podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Każdy z tych obszarów posiada szczegółowe wskazania do oceny.

Podstawą oceny negatywnej jest zbyt mała liczba punktów zebrana przez pracownika. Pracownik może się odwołać od oceny negatywnej do Senackiej Komisji Rozwoju i Oceny Kadry Naukowej. W przypadku uzyskania dwóch kolejnych ocen negatywnych przez pracownika Rektor rozwiązuje stosunek pracy z nauczycielem akademickim za wypowiedzeniem. Na podstawie ocen na WFA przygotowywany jest ranking pracowników, który jest podstawą przydziału nagród, w tym rektorskich za osiągnięcia dydaktyczne, naukowe lub organizacyjne. Zespół Oceniający zapoznał się z przykładami wypełnionych kart oceny.

Integralnym składnikiem procedury oceny pracowników naukowo-dydaktycznych oraz administracyjnych są wyniki ankietyzacji w procesie kształcenia i wyniki hospitacji zajęć dydaktycznych. Należy podkreślić, że wizyta ZO przypadła na okres wprowadzania zmian (porządkowania) tych narzędzi. Nowe lub zmodyfikowane, kompleksowe zasady ankietyzacji i hospitacji, łącznie ze zmienionymi formularzami zostały wprowadzone zarządzeniem Rektora nr 16/2013 (ZR16) z lutego 2013 roku.

Pierwszym składnikiem oceny nauczycieli akademickich są wyniki ankietyzacji zajęć prowadzonych przez pracownika (ankieta ewaluacji jakości kształcenia). Ankiety

przeprowadzane są anonimowo, w Zintegrowanym Systemie Informatycznym uczelni (Wirtualna Uczelnia). Badania dotychczas prowadzono dwa razy do roku a zgodnie z ZR16 ankietyzacja ma być prowadzona na bieżąco w trakcie całego roku akademickiego. Studenci często jednak zauważają błędy dotyczące nazwisk wykładowców odpowiedzialnych za przedmiot i nie mogą cenić osoby, która faktycznie prowadziła z nimi zajęcia. Problem ten zgłaszany był przez studentów, ale w ostatnim badaniu ankietowym ponownie pojawiły się błędy. Wyniki ankietyzacji opracowywane były dotąd przez ZROJKA, a zbiorczy wynik opracowania umieszczany był na ogólnodostępnej stronie internetowej uczelni i WFA.

Niestety niewielu studentów wiedziało, gdzie można odnaleźć te informacje. Studenci, którzy zapoznali się z przedstawioną na stronie analizą stwierdzili, iż jest ona ogólna i nie potrafią stwierdzić czy badanie ankietowe przynosi wymierne efekty. Ponadto brak jest polityki informacyjnej, która przedstawiłaby studentom jaki wpływ na jakość kształcenia ma dokonywana przez nich ocena.

ZO zapoznał się z raportem ewaluacji jakości kształcenia na kierunkach farmacji i analityka medyczna w roku akademickim 2011/2012. Ankieta zawierała 10 pytań (ZR16 przewiduje wprowadzenie 7 pytań), z których 8 dotyczy bezpośrednio prowadzącego. Średnio na kierunku farmacja wypełniono ok. 22 % ankiet. Ponadto w poszczególnych pytaniach prowadzący zostali ocenieni wysoko (średnia z 10 to 4,37 w skali oceny od 1 do 5). Z raportu wynika także, że w ankietach nie oceniono wszystkich prowadzących (liczba osób, które powinny być ocenione wyniosła 373, a liczba ocenionych 298). Lepszy wynik w zakresie liczby wypełnionych ankiet uzyskano na kierunku analityka medyczna, gdzie wyniósł on 33,79%. Podobnie wysokie oceny uzyskali prowadzący.

Na poziomie jednostek organizacyjnych WFA kierownicy zapoznają się z wynikami ankiet i mogą być one podstawą modyfikacji programów kształcenia oraz mają wpływ na ocenę pracowników. Zgodnie z nowymi zasadami ankietyzacji Dziekani w porozumieniu z Wydziałowymi Komisjami ds. Jakości Kształcenia opracowują plany naprawy zjawisk niepożądanych i w okresie dwóch miesięcy od opublikowania wyników raportu przekazują informację o podjętych działaniach Pełnomocnikowi Rektora ds. Jakości Kształcenia.

Drugim składnikiem oceny pracowników akademickich są wnioski uzyskiwane na podstawie hospitacji zajęć. Do momentu wizytacji ZO hospitacje prowadzone były w ramach dobrych praktyk akademickich i nie miały charakteru regularnych i systematycznych działań. Hospitacje planowano na posiedzeniach Kolegium Dziekańskiego a protokół przewidywał przeprowadzenie samooceny zajęć przez nauczyciela w formie odpowiedzi na 6 pytań oraz ocenę przez osobę hospitującą (także 6 zagadnień). Protokół zawierał także podsumowanie hospitacji. Z informacji uzyskanych przez ZO w trakcie rozmów z osobami odpowiedzialnymi za hospitację na WFA wynika, że wyniki hospitacji nie były koniecznym składnikiem oceny kadry. Sytuacja ta ulegnie zmianie po wprowadzeniu w życie reguł sformułowanych w ZR16, które szczegółowo definiują zasady hospitacji.

Trzecim składnikiem oceny ankietowej na WFA jest ankietowe monitorowanie jakości obsługi studentów przez pracowników administracji realizujących zadania związane z procesem dydaktycznym. Dotąd na WFA prowadzono ankietyzację pracy dziekanatu w drodze ankiet papierowych wypełnianych przez studentów. Wyniki analizowane były na szczeblu ogólnouczelnianym i udostępniane Dziekanowi.

W doborze kadry odpowiedzialnej za proces kształcenia uwzględniane są kwalifikacje pracowników, mające swoje odzwierciedlenie w posiadanych stopniach i tytułach naukowych oraz dorobku naukowym i dydaktycznym. Przy zatrudnianiu nowych pracowników obowiązuje procedura konkursowa.

Widoczny jest rozwój naukowej kadry Wydziału Farmaceutycznego. Do 2011 roku na Wydziale było 26 samodzielnych pracowników. Natomiast w 2012 roku wyhabilitowały się 4 osoby, a 3 dalsze są w trakcie przewodów habilitacyjnych.

Porównując uczelniane wskaźniki charakteryzujące stan osobowy kadry naukowo-dydaktycznej, dane odnoszące się do Wydziału Farmaceutycznego ilustrują korzystny rozwój wobec stanu na innych wydziałach Uniwersytetu.

Istotną rolę w rozwijaniu zainteresowań naukowych i umiejętności studentów odgrywają koła naukowe, w których angażują się w tematykę badawczą jednostek organizacyjnych Wydziału. Bezpośrednim sprawdzianem efektów tej działalności są publikacje naukowe i udział studentów w krajowych i międzynarodowych naukowych konferencjach studenckich, na których szereg prac jest nagradzanych. Zgłoszone koła naukowe są ewidencjonowane przez Studenckie Towarzystwo Naukowe UM w Lublinie, ich rejestracja i sprawozdania przeprowadzane są corocznie, a wyniki udostępniane w wersji elektronicznej.

Rozwój kadry naukowo-dydaktycznej oraz studentów wspierany jest szeroką współpracą międzynarodową. Uniwersytet w latach 2009-2012 zawarł 13 międzynarodowych umów o współpracy z uczelniami z Wielkiej Brytanii, Szwajcarii, Ukrainy, Japonii, Grecji, Francji, Portugalii, Stanów Zjednoczonych, Włoch, Niemiec. W ramach tych umów 30 studentów, 1 doktorant i 7 pracowników odbyło staże w tych ośrodkach zagranicznych. Na Wydziale staż odbyło 18 studentów z tych ośrodków i 2 pracowników.

Konkluzje:

- Na WFA funkcjonuje pełna procedura oceny i doboru kadry w procesie kształcenia. Działania są dokumentowane, natomiast procedura znajduje się w obecnej chwili w trakcie intensywnego doskonalenia. Niektóre z narzędzi stosowanych w tej procedurze posiadają jednak usterki.
- Reprezentatywność prowadzonych dotąd ankiet studenckich należy uznać za dość niską. Zdaniem Zespołu Oceniającego niebezpieczeństwo to może pojawić się także przy nowych zasadach ankietyzacji określonych w ZR16. Być może należy wstępnie założyć konieczność wprowadzenia akcji promocyjnych i zachęcających studentów do uczestnictwa w procesie ankietyzacji.
- Ponadto zdaniem ZO władze WF (lub uczelni) powinny rozważyć, czy nie rozszerzyć zakresu pytań o pytania dotyczące np. samooceny studentów w sprawach nabytej wiedzy i umiejętności, opinii o przedmiocie, zgodności treści z programem przedmiotu, zgodności godzin poświęconych przez studenta z przewidywaną przez punkty ECTS, samoocenie studenta osiągniętych efektów kształcenia etc. Pożyteczne mogłyby okazać się pytania o stan bazy dydaktycznej, oraz możliwość wpisywania ankieta taka przyniosłaby znacznie więcej informacji o procesie kształcenia. Pytania tej grupy pozwoliłyby zwiększyć skuteczność narzędzia ankietyzacji.
- W dotychczasowej procedurze przeprowadzania hospitacji zauważono liczne usterki. Stwierdzono, że nie był ustalany regularny plan hospitacji; brakuje także jawnego wpływu hospitacji na proces oceny. Wynik hospitacji nie jest rutynowo dokumentowany w karcie oceny pracy nauczyciela akademickiego.
- Pytania formułowane w ankietach zostały opracowane na szczeblu uczelni, nie uwzględniają zatem specyfiki Wydziału. Zdaniem ZO, przy wprowadzaniu ankiet elektronicznych władze Uczelni Wydziału powinny rozważyć wprowadzenia pytań uwzględniających odrębność niektórych przedmiotów i Wydziału. Problem ten jest omawiany także w innych punktach raportu.
- Osobne konkluzje należy sformułować w odniesieniu do procesu ankietyzacji na studiach doktoranckich i podyplomowych. Na studiach doktoranckich skuteczność tego narzędzia jest znacznie słabsza w porównaniu z jednolitymi studiami magisterskimi. Z raportów udostępnionych przez WFA z zakresu ewaluacji jakości kształcenia na studiach doktoranckich w roku 2011/2012, przygotowanych przez ZROJKA wynika, że doktoranci

m.in. oceniają jakość kształcenie w znacznie węższym zakresie i przy mniejszej reprezentatywności. Wynika z powyższego, że narzędzie ankietyzacji w przypadku tych studiów wymaga znacznego udoskonalenia, aby mogło być miarodajne w ocenie procesu kształcenia. Natomiast na studiach podyplomowych ankietyzacja zajęć będzie dopiero wprowadzona od przyszłego roku akademickiego (zgodnie z ZR16).

W ocenie sposobu działania systemu jakości w ocenie poziomu naukowego jednostki należy podkreślić, że WFA posiada, zgodnie z decyzją Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z roku 2010 kategorię A.

Ogólne zasady i procedury prowadzenia badań naukowych wynikają z regulacji prawnych: Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.), Statut Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, załącznik do Uchwały NrCDI/2012 Senatu UM w Lublinie z dnia 28 marca 2012 roku.

Procedury dotyczące prowadzenia badań naukowych w obszarze, do którego zostały przyporządkowane prowadzone studia to nauki medyczne, o zdrowiu oraz kulturze fizycznej, dziedzina nauk farmaceutycznych.

Weryfikacja działań badawczych nauczycieli akademickich odbywa się poprzez coroczne sprawozdania z wykonania zadań statutowych. Projekty te (1-3 letnie) zgłaszane są przez pracowników samodzielnych lub młodych badaczy i doktorantów i zatwierdzane przez Prorektora ds. Nauki, a wcześniej przez powołane komisje ekspertów.

Na WFA stosuje się kilka rodzajów działań w zakresie zapewnienia wysokiego poziomu naukowego Wydziału. Pierwszym z nich są procedury oceny nauczycieli akademickich, o których wzmiankowano w punktach poprzednich raportu. W trakcie spotkań nauczycieli akademickich z ZO uczestnicy podkreślali, że w ocenie pracowników w Karcie oceny nauczyciela akademickiego silny nacisk kładzie się na obszar naukowy wyszczególniony w Karcie. Drugim elementem budowy wysokiego poziomu naukowego są coroczne sprawozdania pracowników z prowadzonych prac badawczych w ramach środków statutowych. Projekty prac (1-3 letnie) zgłaszane są przez pracowników samodzielnych, młodych badaczy i doktorantów i zatwierdzane przez Prorektora ds. Nauki po pozytywnej ocenie przez Komisję Ekspertów.

Trzecim elementem jest monitorowanie publikacji pracowników w znaczących czasopiśmie naukowych. Zgodnie z danymi z RS pracownicy WFA opublikowali w latach 2009-2012 653 publikacji, z których 391 w czasopiśmie posiadających IF o łącznej wartości 722,133. W okresie tym uzyskano także 15 grantów NCN oraz 4 programy UE. Wydział prowadzi także bogatą współpracę naukową z uczelniami zagranicznymi. Szczegółowe dane dotyczące zakresu prowadzonej działalności naukowej WFA znajdują się w RS oraz w dalszej części raportu. Istotnym elementem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości badań naukowych jest także nagradzanie pracowników za osiągnięcia w zakresie działalności naukowej.

Wydział dba także o zgodność prowadzonych badań naukowych z profilem kształcenia. Osoby należące do minimum kadrowego poszczególnych kierunków studiów posiadają znaczący dorobek naukowy z zakresu tego kierunku, co zapewnia właściwą jakość kształcenia studentów. Ciągłemu doskonaleniu jakości kształcenia sprzyja również prowadzenie zajęć dydaktycznych z określonego przedmiotu przez nauczycieli akademickich prowadzących badania naukowe z zakresu nauczanego przedmiotu. Za ten aspekt zapewnienia jakości kształcenia odpowiadają kierownicy jednostek oraz Komisje Wydziału.

Konkluzje:

Lubelski Wydział Farmaceutyczny z Oddziałem Analityki Medycznej jest dobrze przygotowany kadrowo, do wykonania rosnących zadań i celów naukowo-

dydaktycznych, wynikających z misji i strategii jego rozwoju. Dotyczy to m.in. poszerzenia oferty dydaktycznej poprzez wprowadzanie nowych kierunków studiów, rozwoju badań naukowych. Na WFA w pełni funkcjonują procedury oceny poziomu naukowego Jednostki.

Regularne działania wspierające proces kształcenia prowadzone są na WF w wielu obszarach. Obszar pierwszy dotyczy monitorowania i przeglądu stanu bazy dydaktycznej.

Procedury dotyczące weryfikacji zasobów materialnych w Uniwersytecie Medycznym w Lublinie, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej są określone między innymi w zarządzeniach:

- zarządzenie Nr 49/2010 Rektora Uniwersytetu Medycznego w Lublinie z dnia 22.03.2010 r. w sprawie wprowadzenia Instrukcji Inwentaryzacyjnej aktywów i pasywów w Uniwersytecie Medycznym w Lublinie;
- zasady ewidencji środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych zawarto w zarządzeniu Nr 133/2012 Rektora Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, zmieniające Pismo Okólne Nr 92/2011 Kanclerza Uniwersytetu Medycznego w Lublinie z dnia 30 grudnia 2011 roku w sprawie klasyfikacji księgowej środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych;
- zarządzenie Nr 182/2010 Rektora Uniwersytetu Medycznego w Lublinie z dnia 31.12.2010 roku w sprawie wprowadzenia „Zasad (polityki) rachunkowości i uczelnianego planu kont Uniwersytetu Medycznego w Lublinie” wraz z załącznikami, zmienione zarządzeniem Nr 133/2012.

W ciągu ostatnich kilkunastu lat bardzo poprawiły się warunki lokalowe jednostek wchodzących w skład Wydziału. W kilku nowych budynkach, które są w niewielkiej odległości od siebie oraz od akademików Uczelni, znajdują się prawie wszystkie jednostki realizujące programy dydaktyczne na wydziałowych kierunkach. Nastąpiła również istotna poprawa w wielu jednostkach Wydziału w zakresie posiadanej aparatury naukowo-badawczej a aktualne warunki dają dobre podstawy do dalszego rozwoju naukowo-dydaktycznego Wydziału.

Baza dydaktyczno-naukowa Wydziału Farmaceutycznego jest obecnie ulokowana w 5. budynkach – łącznie 4067 m² powierzchni dydaktycznej Wydziału: Coll. Universum (1468m²), Coll. Maius (592 m²), Coll. Anatomicum (414m²), Coll. Pharmaceuticum (1593m²) oraz samodzielny budynek przy ul. Chodźki 6. (329m², w tym zwierzętarnia 121m²). Wszystkie budynki są blisko względem siebie położone i prezentują wysoki standard, wyposażone zgodnie z potrzebami prowadzenia zajęć dydaktycznych (aula, sale seminaryjne). Pracownie specjalistyczne są nowoczesne i wyposażone w funkcjonalne stoły laboratoryjne, digestoria, klimatyzację, destylarki wody i in. Warunki realizacji programu studiów, w tym w pracowniach i laboratoriach, są bardzo dobre. Windy w większości budynków ułatwiają studentom niepełnosprawnym dostęp do sal wykładowych i pracowni.

Wydział dokonuje przeglądów bazy najczęściej w wyniku informacji (skarg i wniosków) na temat niewłaściwej bazy dydaktycznej i naukowej zgłaszanych do Dziekanatu. Zgłoszenia te przyjmuje Kierownik Dziekanatu, który ma obowiązek przekazać je władzom WFA. W ankietach studenckich nie występują pytania dotyczące stanu bazy dydaktycznej. Należy podkreślić, że WFA dysponuje nowoczesną bazą dydaktyczną a wyposażenie niektórych laboratoriów, z którym miał okazję zapoznać się ZO jest na wysokim poziomie światowym.

Obszar drugi dotyczy regularnego wspierania studentów w procesie kształcenia. Na Wydziale powołuje się opiekuna roku spośród nauczycieli akademickich. Opiekun utrzymuje stały kontakt ze studentami i pomaga im w rozwiązywaniu bieżących problemów. W zwyczaju akademickim są także regularne konsultacje studentów z pracownikami w

ustalonych godzinach. Opieka naukowa i dydaktyczna polega także na wspieraniu działalności kół naukowych, współuczestniczeniu i współorganizowaniu konferencji naukowych i seminariów, włączanie studentów i doktorantów w realizowanie grantów badawczych, współredagowanie prac. System opieki naukowej jest wspierany przez rektora, który nagradza najlepszych studentów i doktorantów i przyznaje stypendia. Wymienione elementy mają charakter regularnych działań.

Obszar trzeci dotyczy doktorantów i uwzględnia specyfikę tych studiów. Doktoranci, obok opieki promotorów, funkcjonują jako młodzi badacze i realizują praktyki dydaktyczne na studiach. Współuczestniczą także w udokumentowany sposób w tematach badawczych, projektach, biorą udział w konferencjach. Dotację podmiotową na utrzymanie potencjału badawczego oraz dotację celową na prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nimi związanych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich, finansowanych w wewnętrznym trybie konkursowym Uniwersytet Medyczny w Lublinie, otrzymuje na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz.U.Nr 96, poz.615). Szczegółowy tryb postępowania dotyczącego zasad finansowania działalności badawczej w Uniwersytecie Medycznym w Lublinie zawiera zarządzenie Nr 63/2011 Rektora UM z dnia 1 lipca 2011 roku.

Środki finansowe na realizację zadań badawczych w ramach dotacji na utrzymanie potencjału badawczego w jednostkach organizacyjnych UM przyznawane są w oparciu o ocenę parametryczną tych jednostek za ostatnie 4 lata. Ocena parametryczna jednostki dokonywana jest poprzez ankietę: „Ocena działalności i aktywności naukowej jednostki organizacyjnej UM”, na podstawie, której sporządza się listę rankingową jednostek organizacyjnych Wydziału. Ostatnio, 28 lutego 2013r. Rada Wydziału powołała Wydziałową Komisję ds. parametryzacji i badań statutowych.

Podstawą przyjęcia do finansowania zadania badawczego w ramach dotacji na utrzymanie potencjału badawczego jest pozytywna ocena złożonego wniosku. Do finansowania przyjmowane są wnioski, które uzyskały najwyższą punktację. Wniosek o finansowanie zadania badawczego ocenia się uwzględniając kryteria takie jak: trafność podjętej problematyki i jej oryginalność, wybór metod i narzędzi badawczych; znaczenie naukowe lub praktyczne wyników zadania badawczego; dorobek naukowy i doświadczenie kierownika zadania badawczego i zespołu wykonawców oraz możliwość wykonania zadania badawczego; zasadność planowanych kosztów badań przedstawionych w kosztorysie. Wnioski w ramach badań statutowych mogą być składane przez samodzielnych pracowników nauki oraz przez kierowników jednostek organizacyjnych, w których nie ma pracownika samodzielnego Okres realizacji zadania badawczego nie może być dłuższy niż 36 miesięcy. Współpraca naukowa krajowa i zagraniczna jest realizowana, jako zadanie badawcze, w oparciu o zawarte przez Uniwersytet Medyczny w Lublinie umowy o współpracy naukowej z jednostkami naukowymi krajowymi i zagranicznymi.

Środki finansowe przyznane w ramach dotacji na prowadzenie badań naukowych przez młodych pracowników nauki oraz uczestników studiów doktoranckich służą rozwojowi naukowemu młodej kadry: doktoraty, habilitacje, zadania badawcze młodych badaczy i uczestników studiów doktoranckich. Wnioski o finansowanie zadań badawczych w ramach dotacji na prowadzenie badań naukowych przez młodych pracowników nauki oraz uczestników studiów doktoranckich mogą być składane przez pracowników naukowo-dydaktycznych i naukowo-technicznych, którzy w roku zakończenia badań nie ukończą 35 roku życia oraz przez uczestników studiów doktoranckich.

UM w Lublinie zawiera także umowy na finansowanie projektów badawczych. W ramach pozostałej działalności naukowo-badawczej realizowane są projekty m.in. IUVENTUS PLUS, FOCUS oraz w ramach indywidualnych umów o finansowanie stypendiów naukowych dla wybitnych naukowców. UM w Lublinie prowadzi działalność o

charakterze usługowo-badawczym. W ramach Wydziału Farmaceutycznego z Oddziałem Analityki Medycznej realizowane były umowy z jednostkami zewnętrznymi

Obszar czwarty obejmuje pomoc materialną, na którą składają się stypendia rektora dla najlepszych studentów i doktorantów, stypendia socjalne, specjalne, zapomogi i stypendia specjalne dla osób niepełnosprawnych. Dodatkowo studenci i doktoranci uzyskują stypendia ministra natomiast doktoranci studiów stacjonarnych mogą otrzymywać stypendia projakościowe. Regulaminy przyznawania stypendiów są sformułowane czytelnie i dostępne na stronach internetowych.

Szczegółowo systemy wsparcia naukowego, dydaktycznego i materialnego zostały omówione w Części V RS.

Studenci Wydziału mogą korzystać z dobrze wyposażonej infrastruktury dydaktycznej. Obecni na spotkaniu studenci pozytywnie wypowiadali się na temat sal wykładowych i laboratoriów, aczkolwiek przyznali, że czasami zdarzają się przypadki, kiedy brak jest niektórych odczynników, są one przeterminowane, a mikroskopy na których pracują są przestarzałe (opinia studentów analityki medycznej). Ponadto studenci muszą płacić za szkło wykorzystywane podczas zajęć laboratoryjnych, nawet w przypadkach, kiedy nie zostanie ono przez nich uszkodzone bądź zniszczone (koszty te kształtują się na poziomie 25-30 zł rocznie). Dostęp do specjalistycznego sprzętu studenci mają w ramach projektów realizowanych przez koła naukowe, jak również w trakcie pisania prac dyplomowych. Studenci dobrze ocenili infrastrukturę dostępną w domach studenckich, które znajdują się blisko Wydziału. Większość budynków Uczelni jest przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Studenci mogą liczyć na wsparcie administracyjne, społeczne i materialne ze strony Wydziału m.in. poprzez powoływanych opiekunów lat, organizacji praktyk zawodowych, popieranie studenckiego ruchu naukowego oraz udzielania pomocy materialnej zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Uniwersytet, w ramach posiadanych środków, prowadzi samodzielną gospodarkę finansową na podstawie planu rzeczowo-finansowego. Zasady podziału pomiędzy jednostki organizacyjne Uniwersytetu środków finansowych pochodzących z dotacji budżetowych, przeznaczonych na działalność dydaktyczną i badania własne, określa Senat na wniosek Rektora. Jednostka organizacyjna, która prowadzi działalność badawczą, usługową, gospodarczą lub inną zachowuje prawo do części wypracowanego zysku na zasadach określonych przez Senat.

Konkluzje:

- Bardzo dobre warunki prowadzenia działalności badawczej i dobrze przygotowana kadra naukowa oraz ciekawa, nowoczesna problematyka badawcza wskazują, że Wydział Farmaceutyczny Uniwersytetu Medycznego w Lublinie ma duże możliwości prowadzenia badań poznawczych i aplikacyjnych w zakresie nauk farmaceutycznych na nowoczesnym, międzynarodowym poziomie i utrzymanie wysokiej pozycji w naukowym rankingu jednostek medycznych.
- WFA zapewnia wsparcie dla studentów w formie rutynowych działań. Jednak ze względu na konieczność zapewnienia systemowości działań ZO postuluje wprowadzenie regularnych przeglądów bazy dydaktycznej i analizę wyników tych przeglądów przez organa systemu zapewnienia jakości. Ponadto zdaniem ZO dobrym narzędziem do monitorowania bazy dydaktycznej mogłyby być pytania o te elementy w ankietach dydaktycznych.

System zapewnienia jakości dokumentowany jest w sposób rozproszony. Część istotnych informacji dotyczących jakości kształcenia przechowywana jest poufnie i udostępniana w systemie elektronicznym „Wirtualna Uczelnia”. Procedura ankietyzacji obsługiwana jest i będzie także w tym systemie elektronicznym (w części chronionej). Także w tym systemie dostępne są informacje dotyczące systemów oceniania i programów studiów. Karty Oceny pracowników przechowywane są w formie papierowej. Raporty ewaluacji jakości kształcenia oraz oceny pracy dziekanatu przechowywane są w części publicznej strony internetowej dziekanatu. Akty prawne oraz informacje dotyczące ZROJKA dostępne są na stronie uczelnianej. Te dwa systemy stanowią dostępne dla społeczności miejsce gromadzenia większości informacji dotyczących systemu zapewnienia jakości.

Aktualizacja danych oraz zamieszczanie danych w systemie informatycznym uczelni jest przeprowadzona rutynowo i regularnie. Zamieszczanie danych dotyczących WFA jest nadzorowane przez Kierownika Dziekanatu. Informacje, która mają być umieszczone na stronach internetowych uczelni są przesyłane do administratora przez Kierownika Dziekanatu. W dotąd istniejącej ZROJKA wyznaczono osobę odpowiedzialną za aktualizację danych na stronie uczelni.

Na WFA funkcjonuje system przekazywania informacji typowy dla środowiska akademickiego w następujących formach:

- informacje bieżące dostępne są w wersji papierowej w gablotach Dziekanatu i gablotach poszczególnych Katedr i Zakładów,
- informacje o programach studiów, efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów znajdują się na stronach internetowych WFA (w tym na stronach dziekanatu) i UM,
- niektóre informacje dotyczące bieżącego procesu dydaktycznego dostępne są w systemie
- Wirtualnej Uczelni, system ten umożliwia wysyłanie komunikatów do studentów i pracowników o zdarzeniach,
- informacje ogólnouniwersyteckie dostępne są na ogólnych stronach internetowych UM,
- studenci uzyskują informacje o kształceniu w kontakcie bezpośrednim z pracownikami dziekanatu (także telefonicznie),
- informacje dotyczące studiów dostępne są w informatorach o studiach.

Procedura zamieszczania informacji w na stronach internetowych oraz w systemie Wirtualnej Uczelni została przedstawiona w poprzednim punkcie raportu.

Studenci oceniają, iż mają dostęp do informacji o programach studiów, zakładanych efektów kształcenia oraz organizacji i procedurach toku studiów poprzez stronę internetową Wydziału oraz gabloty informacyjne znajdujące się w budynku Wydziału. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA przyznali, iż informacje nie zawsze są na bieżąco aktualizowane. Często w planach zajęć brak jest informacji w jakich salach odbywają się zajęcia. Ponadto w Wirtualnej Uczelni pojawiają się błędy w ocenach studentów z poszczególnych zajęć.

Konkluzje w zakresie punktów i oraz j:

- Zespół zachęca władze UM i Wydziału do próby przygotowania dedykowanego podsystemu elektronicznego rejestrowania informacji dotyczących jakości procesu kształcenia. Mogłoby to się odbyć drogą rozbudowy systemu Wirtualnej Uczelni. Należy zauważyć, że w trakcie postępującego procesu formalizowania procedur systemu

zapewnienia jakości, wdrażania procedur rekomendowanych, oceny jego skuteczności, oraz uwzględniania wymagań KRK działanie takiego systemu może okazać się konieczne.

- Strony internetowe WFA oraz zapewne uczelni wymagają, zdaniem ZO gruntownej modernizacji. Informacje dotyczące zwłaszcza jakości kształcenia są umieszczane dość niesystematycznie i są niekompletne. ZO otrzymał informacje w trakcie spotkań z Komisjami, że władze WFA mają świadomość tego faktu i podjęto już stosowne działania.

Na WFA wdrożono procedury zapobiegania zjawiskom patologicznym. W zakresie zapobiegania plagiatom wprowadzono Zarządzeniem Rektora nr 23/2012 z dnia 1 marca 2012 roku regulamin określający szczegółowe zasady weryfikacji samodzielności wykonywania prac magisterskich w UM. Zgodnie z tym regulaminem dla każdej pracy przygotowany jest raport podobieństwa. Jeśli raport nie wykazuje nieuprawnionych zapożyczeń to praca jest dopuszczona do obrony, w przypadku przeciwnym jest analizowana dodatkowo przez promotora i w razie oceny negatywnej nie jest dopuszczana do obrony. Podejmowane działania mają charakter procedur.

W przypadku spraw dyscyplinarnych dotyczących studentów UM posiada Komisję Dyscyplinarną, oraz odwoławczą Komisję Dyscyplinarną. Podobnie funkcjonują Komisje Dyscyplinarne dla Doktorantów i Komisje Odwoławcze dla Doktorantów. Procedowanie tych Komisji odbywa się według określonych procedur.

Na UM działają ponadto Rzecznicy Dyscyplinarni do spraw studentów i doktorantów, którzy podejmują postępowania wyjaśniające naruszenie przepisów obowiązujących na Uczelni. Jednocześnie Rada WFA powołała spośród nauczycieli akademickich opiekunów poszczególnych lat studiów, którzy jako pośrednicy pomiędzy studentami a władzami Wydziału i Uczelni zajmowali się wyjaśnianiem zgłaszanych przez starostów roku drobnych spraw spornych, dotyczących: czasu zajęć, punktualności wykładowców, oceniania prac itp.

Analizując zapisy konstytuujące USZJK należy podkreślić, że budowany system ma charakter kompleksowy, tzn. planowane działania mają obejmować wszystkie rodzaje studiów z intensywnością dostosowaną do rodzaju i poziomu studiów. Natomiast na podstawie analizy wdrożonych procedur USZJK na różnych poziomach kształcenia należy ocenić, że system posiada uchybienia i usterki, które powodują, że nie można uznać, że system jest już kompleksowy. Brak kompleksowości wynika z kilku uchybień, przedstawionych powyżej. W podsumowaniu należy stwierdzić, że dotyczą one w szczególności najsilniej niedoskonałości narzędzi systemu jakości takich jak ankietyzacja zajęć, hospitacja zajęć, słabości tych narzędzi na poziomie studiów doktoranckich i niedoskonałości lub braku na studiach podyplomowych. Zespół oceniający postuluje w dalszych działaniach wdrożeniowych i doskonalących systemu analizę systemu zwłaszcza z punktu widzenia wymienionych elementów.

Władze Wydziału i Uczelni dostrzegają konieczność zwiększania efektywności systemu jakości i prowadzą monitoring programów studiów, systemu oceny studentów, jakości kadry naukowo-dydaktycznej, zapewniają dostęp do informacji o studiach. Dobrym przykładem wykorzystania rezultatów oceny efektywności systemu zapewnienia jakości kształcenia jest zespół działań podjętych przez organy statutowe UM i WFA w roku 2012 istotnie modyfikujących strukturę systemu jakości, porządkujących i wprowadzających nowe procedury, także w odpowiedzi na wymagania KRK. Inny przykład to Zarządzenie Rektora nr 37/2013 o wprowadzeniu nowej strukturze organizacyjnej - Działu Jakości Kształcenia, który przejął funkcje ZROJKA. Ponieważ jednak zmian dokonano niedawno, zdaniem ZO jest zbyt

wcześniej na ocenę skuteczności systemu zapewnienia jakości pracującego już w pełni nowej strukturze.

Z analizy dokumentów oraz rozmów z członkami Zespołów wynika również, że na WFA oraz na UM prowadzone są prace nad doskonaleniem procedur i narzędzi USZJK. Przykłady takich działań w zakresie doskonalenia narzędzi ankietyzacji zarówno w odniesieniu do procesu kształcenia, jak też w ocenie obsługi administracyjnej procesu dydaktycznego podano w RS (str. 29). W dokumentacji systemu zapewnienia jakości kształcenia znajdują się także przykłady analiz porównawczych raportów ewaluacji kształcenia na kierunkach analityki medycznej i farmacji (np. raportów za rok akademicki 2010/2011 i 2011/2012) opracowanych przez ZROJKA. Analizy te zawierają wnioski bezpośrednio wskazujące na konieczność doskonalenia narzędzi i procedur USJK.

W podsumowaniu należy stwierdzić, że pomimo prowadzonych intensywnie działań w kierunku oceny i zwiększenia efektywności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości nie mają one, w ocenie ZO charakteru kompleksowej oceny skutków jego działania. Zdaniem ZO jedną z przyczyn braku kompleksowej oceny skutków systemu zapewniania jakości, jest brak wypracowanej metodyki monitorowania i analizy jego efektów.

Konkluzje:

ZO PKA rekomenduje władzom Wydziału i Uczelni wprowadzenie procedur systematycznej oceny efektywności funkcjonowania systemu zapewniania jakości. Jako przykłady działań w zakresie oceny efektywności można wskazać dwie typowe procedury.

- Regularne przeglądy USZJK (przynajmniej raz w roku albo w trybie nadzwyczajnym) z punktu widzenia skuteczności systemu i następnie dokonywanie niezbędnych korekt i zmian. Danymi wejściowymi do przeglądu są m.in. informacje o problemach pozyskiwane z zgłaszanych wniosków i opinii przez studentów, z analizy efektywności procesu ankietowania, hospitacji, niezgodności, informacji od pracowników, informacji pochodzących od interesariuszy zewnętrznych, oceny kompletności i spójności dokumentacji etc.. Przeglądy mogą dotyczyć w sensie ogólnym analizy polityki jakości, oceny stopnia realizacji celów jakości, skuteczności realizowanych procesów. Mogą identyfikować potrzeby wprowadzenia metod statystycznych. Jako przykład konieczności monitorowania efektywności systemu można wskazać okoliczności wymienione w punkcie 2.2.
- Działania mogą mieć także charakter bardziej formalny takich jak np. audyt wewnętrzny, typowy dla sformalizowanych systemów projakościowych.

Wydział posiada akredytowane kierunki wymienione na stronie 1 RS. Akredytacje zostały przeprowadzone w roku 2006 (kierunek analityki medycznej), oraz w październiku roku 2011 na kierunku farmacji (ocena pozytywna). Zespół oceniający wziął pod uwagę wnioski sformułowane w raporcie z wizytacji przeprowadzonej na kierunku farmacja oraz zapoznał się z odpowiedzią uczelni na te wnioski sformułowane w piśmie Rektora z dnia 1 lutego 2012. Należy podkreślić, że w raporcie z wizytacji analizowano wewnętrzny system jakości kształcenia uczelni z okresu etapu I budowy tego systemu (por. punkt 2.1).

Analizując zmiany dokonane po wizytacji Zespołu PKA w roku 2011 należy wymienić następujące działania władz UM w zakresie najistotniejszych uwag sformułowanych przez PKA i wynikające stąd konkluzje.

- Od czasu wizytacji władze UM zmodyfikowały strukturę systemu jakości w sposób istotny już dwukrotnie. Zdaniem ZO, jak podkreślono we wnioskach do punktu 2.1 obecna struktura zapewnia realizację działań projakościowych.

- WFA prowadzi działania doskonalące w zakresie ankietyzacji zajęć i administracji. Narzędzie to jest w trakcie aktualizacji. Wskazania PKA o konieczności zwiększenia reprezentatywności ankiet pozostają aktualne. Szczegółowe postulaty, co do doskonalenia procesu ankietyzacji wymieniono w punkcie 2.2 niniejszego raportu.
- Raport PKA postulował doskonalenie narzędzia hospitacji. Narzędzie to jest stale doskonalone przez WFA, jednak proces ten wymaga dalszej intensywnej kontynuacji. Szczegółowy komentarz sformułowano w punkcie 2.2.
- W raporcie PKA postulowano także wprowadzenie ankietyzacji na kierunku farmacja po obronie pracy magisterskiej oraz po odbyciu sześciomiesięcznego stażu. Działania takie podjęto – rolę takiej ankietyzacji może pełnić ankieta przeprowadzona dotąd przez ZROJKA przedstawiona w punkcie 2.2
- W odpowiedzi na uwagi ZO w raporcie PKA UM podjął wysiłek uruchomienia systemu elektronicznego Wirtualna Uczelnia, co należy uznać za bardzo pozytywny aspekt reakcji władz UM na komentarz sformułowany przed ekspertów PKA w poprzednim raporcie.

Załącznik nr 4 Funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego: znacząca

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Od roku 2012 do chwili obecnej przeprowadzono wiele istotnych zmian w strukturze podejmowania decyzji w uczelnianym systemie zapewnienia jakości kształcenia UM w Lublinie. Obecna struktura USZJK jest przejrzysta i zapewnia realizację celów postawionych przed systemem. Zbyt wcześnie jest jednak na formułowanie wniosków, co do jej skuteczności z punktu widzenia systemu. Celowa może być obserwacja systemu podejmowania decyzji w zakresie oceny struktury systemu z punktu widzenia jej efektywności, zwłaszcza śledzenie konsekwencji wynikających ze znacznej centralizacji w podejmowaniu decyzji.

Struktura zarządzania jakością jest przejrzysta dla studentów oraz zapewnia im odpowiedni udział w podejmowaniu decyzji dotyczących jakości kształcenia.

Wydział współpracuje z pracodawcami w zakresie działań projakościowych w kształceniu.

2) Wdrażany system zapewnienia jakości nie jest w chwili obecnej jeszcze kompleksowy i wymaga doskonalenia oraz częściowego rozszerzenia na studia doktoranckie i podyplomowe. Zespół Oceniający postuluje udoskonalenie procedury hospitacji i ankietyzacji, monitorowania programów, przyspieszenie prac nad badaniami losów absolwentów oraz przegląd metod weryfikacji i zapisu efektów kształcenia wprowadzonych w ramach działań związanych z KRK. Szczegółowo kwestie te omówiono w punkcie 2.2 raportu.

Funkcjonujący na Wydziale system z perspektywy studentów ocenić należy pozytywnie. Należy jednak usprawnić wymianę informacji nt. przeprowadzanych badań ankietowych, tak aby studenci mieli poczucie o zasadności i sensowności wypełniania ankiet.

Na podstawie analizy dokumentów oraz na podstawie przeprowadzonych rozmów, można uznać, że udział pracodawców w określaniu i ocenie efektów kształcenia realizowany jest w stopniu znacznym. Rekomenduje się wdrożenie jednolitej platformy współpracy z pracodawcami. Wdrożenie pełnego dokumentu/systemu ma szansę stworzyć interesariuszom

zewnątrznym warunki do pełnego wpływu na kształcenie. Poszczególne moduły w ramach platformy mogą stworzyć dobry grunt do nawiązywania współpracy, w tym również komercjalizacji badań.

Oceniany system monitorowania losów absolwentów w celu badania zbieżności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy znajduje się w fazie organizacji. Elementem niezbędnym, który wymaga wprowadzenia są wyniki badań losów absolwentów podejmujących pracę. Ze względu na fazę przygotowawczą do pełnego funkcjonowania systemu należy ocenić go jako znaczny. Dla pełnego funkcjonowania wprowadzonego systemu należy pilnie wprowadzić badania losów absolwentów, którzy podjęli pracę rozpoczynając tym samym cykl dalszych badań po trzech i pięciu latach.

3) Wydział prowadzi niektóre działania w zakresie oceny efektywności i doskonalenia systemu jakości. Nie mają one jednak charakteru regularnych procedur oceny skuteczności systemu. ZO postuluje przegląd systemu z punktu widzenia oceny jego efektywności, wprowadzenie procedur oceny tej efektywności oraz uzupełnienie systemu o działania doskonalące.

3. Spójność stosowanego w jednostce opisu celów i efektów kształcenia na oferowanych studiach doktoranckich i podyplomowych oraz sprawność i wiarygodność systemu weryfikującego i potwierdzającego ich osiągnięcie.

Wydział Farmaceutyczny z Oddziałem Analityki Medycznej Uniwersytetu Medycznego w Lublinie prowadzi czteroletnie, aktualnie wyłącznie *stacjonarne studia doktoranckie w dziedzinie nauk farmaceutycznych*. Szczegółowe warunki i tryb rekrutacji w tym wykaz dokumentów i procedury rekrutacyjnej określono w załączniku do Uchwały Nr CDXV/2012 Senatu z dnia 25 kwietnia 2012 w sprawie warunków i trybu rekrutacji na studia doktoranckie na rok akademicki 2012/2013. Na podstawie Uchwały Nr CCLVIII/ 2010 Senatu Uniwersytetu Medycznego w Lublinie z dnia 24 listopada 2010 dotyczącej projektu „Specjalizacja i Kompetencje – program rozwojowy Uniwersytetu Medycznego w Lublinie” zatwierdzono do realizacji projekt finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Spójności, w ramach którego odbywają się interdyscyplinarne studia chromatograficzne na których rozpoczęło kształcenie 15 osób. W roku 2012 za zgodą NCBiR zwiększono liczbę uczestników o 6 osób. Program kształcenia na studiach doktoranckich oparty jest na szczegółowym opisie celów i efektów kształcenia oraz metod oceny uzyskanych efektów i realizowany jest zgodnie z załącznikiem do Uchwały Nr CDXVIII/2012 Senatu Uniwersytetu Medycznego w Lublinie z dnia 25 kwietnia 2012 roku. W kształtowaniu efektów kształcenia brała udział Wydziałowa Rada Programowa. Program kształcenia obejmuje realizację następujących przedmiotów /modułów: *Pedagogika, Informacja naukowa, Aktualności z zakresu nauk farmaceutycznych i analityki medycznej, Statystyka medyczna z elementami informatyki, Etyka badań naukowych z elementami prawa własności intelektualnej, Filozofia, Język obcy oraz Praktyka*. Natomiast program kształcenia na Interdyscyplinarnych studiach chromatograficznych zgodnie z celem ich powołania oraz oczekiwanymi efektami kształcenia w zakresie wiedzy jak również umiejętności poszerzono o następujące moduły realizowane również jako obowiązkowe : *Nowoczesne metody przygotowania próbek, Nowoczesne fazy stacjonarne, Wspomaganie komputerowe w optymalizacji warunków rozdzielania, Znaczenie diagnostyczne metod rozdzielczych w medycynie laboratoryjnej, Chromatografia w analizie śladowej, Wysokosprawna chromatografia przeciwwądowa, Techniki elektromigracyjne, Dokumentacja jakościowa dla produktów leczniczych, Ocena statystyczna wyników badań w metodach chromatograficznych, Molekularne podstawy działania leków, Najnowsze trendy w metodach*

chromatograficznych. Opracowany i realizowany program kształcenia gwarantuje osiągnięcie przez doktoranta założonych efektów kształcenia w zakresie wiedzy na zawansowanym poziomie związanej z obszarem prowadzonych badań naukowych w dziedzinie nauk farmaceutycznych uwzględniających najnowsze osiągnięcia nauki, umiejętności w zakresie metodyki i metodologii prowadzonych badań oraz kompetencji społecznych związanych z podejmowaniem działalności naukowej z uwzględnieniem zachowań etycznych oraz odpowiedzialności zawodowej.

Przedstawiony w czasie wizytacji Program studiów doktoranckich nie przewiduje modułów/przedmiotów fakultatywnych jednak w ramach przedmiotu *Aktualności z zakresu nauk farmaceutycznych i analityki medycznej* stwarza możliwość wyboru w ramach 60 godzin (18 punktów ECTS) zajęć praktycznych z zakresu interesujących doktoranta przedmiotów dla osiągnięcia maksymalnych umiejętności w obszarze prowadzonych w ramach pracy doktorskiej badań. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego doktorant uczestnicząc w zajęciach z przedmiotu *Pedagogika* nabywa kompetencji dydaktycznych w zakresie nowoczesnych metod i technik dydaktycznych, które wykorzystuje w obowiązujących go zajęciach dydaktycznych prowadzonych w ramach praktyki. Senat Uchwałą CCCLXXXIX/2012 z dnia 18 stycznia 2012 roku zmienił zapis dotyczący prowadzenia zajęć w ramach praktyk. Zgodnie z nowym postanowieniem doktorant zobowiązany jest do prowadzenia zajęć dydaktycznych w wymiarze 10 h oraz 80 h uczestniczenia w prowadzeniu zajęć dydaktycznych.

Jak wynika z Raportu Samooceny oraz rozmowy przeprowadzonej w czasie spotkania z doktorantami zdobycie wysokich kwalifikacji w zakresie stosowania technik badawczych zapewnia nieograniczony dostęp do bardzo dobrze wyposażonych laboratoriów i pracowni Wydziału, pozwalający na prowadzenie badań naukowych w dziedzinie farmacji i biologii medycznej na poziomie światowym

Z załączonych do Raportu Samooceny dokumentów wynika, że Wydział zapewnia doktorantom aktywny udział w projektach badawczych realizowanych nie tylko w Katedrach, ale także w badaniach międzynarodowych prowadzonych przez pracowników naukowych Wydziału (prof. Józwiak). W wyniku tej współpracy w latach 2008 – 2012 pięciu doktorantów uczestniczyło w zagranicznych stażach naukowych finansowanych przez program TEAM (z Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej) realizowanych we Włoszech (2) oraz USA (3). Doktoranci (Katedra i Zakładu Biochemii i Biotechnologii) prowadzą badania w ramach w Programu Innowacyjna Gospodarka POIG01.03.01. O aktualności i znaczeniu prowadzonych przez doktorantów badań dla rozwoju nauk farmaceutycznych świadczy finansowanie w latach 2008-2012 przez Narodowe Centrum Nauki czterech projektów promotorskich. O aktywnym udziale doktorantów w programach badawczych realizowanych na Wydziale świadczą tematy rozpraw doktorskich wpisujące się w problematykę badawczą promotorów prowadzoną w dziedzinie nauk farmaceutycznych. Efektem tych działań jest aktywność publikacyjna doktorantów oraz udział w krajowych i międzynarodowych konferencjach. Doktoranci są współautorami artykułów naukowych opublikowanych w latach 2008-2012 w czasopiśmie polskich (112 prac) również o zasięgu międzynarodowym (55 prac wyróżnionych w *JCR*). Na uwagę zasługuje udział doktorantów w szkoleniach i wykładach zagranicznych specjalistów z dziedzin, w których prowadzą badania naukowe (2008-2012) organizowane przez:

1. Katedrę i Zakład Botaniki Farmaceutycznej

- Specjalistyczne szkolenia z zakresu obsługi: FLOWSIGHT AMNIS, OLYMPUS CELL CUT, CELL R, REAL TIME PCR realizowane przez zagranicznych przedstawicieli firm.
- Szkolenie dotyczące pozyskiwania roślin leczniczych celem produkcji preparatów roślinnych firmy Solgar, Inc., New Jersey, USA. 11-15.01.2011 r.

- Wykłady kadry zagranicznej podczas stażu aplikacyjno-naukowego w firmie Beckman w Londynie
- Wykłady kadry zagranicznej podczas 2nd International Conference and Workshop : Plant - the source of research material.

2. Katedrę i Zakład Farmakognozji z Pracownią Roślin Leczniczych

Wykłady dla pracowników, doktorantów i studentów, dyskusje i warsztaty prowadzone przez zagranicznych profesorów. Ponadto współpromotorstwo dwóch prac doktorskich profesorów z National and Kapodistrian University of Athens – Greece.

3. Samodzielną Pracownia Chemii i Neuroinżynierii Medycznej – współpraca z profesorami z zagranicy w ramach TEAM Scientific Meetings (2010, 2012).

Niestacjonarne podyplomowe kształcenie zawodowe w zakresie analityki medycznej na Wydziale Farmaceutycznym Uniwersytetu Medycznego z Oddziałem Analityki Medycznej jest realizowane zgodnie z wytycznymi zawartymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z 7 grudnia 2004 roku (Dz. U. Nr 269 poz. 2680. Akty wykonawcze stanowią załącznik do komunikatu Ministra Zdrowia z dnia 25 kwietnia 2005 roku (poz.21) „Program nauczania zawodowego kształcenia podyplomowego w zakresie analityki medycznej”. Celem kształcenia jest zdobycie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w zakresie diagnostyki laboratoryjnej umożliwiających wpisanie na listę Diagnostów Laboratoryjnych i wykonywanie zawodu diagnosty laboratoryjnego zgodnie art. 7 i 7a ustawy o diagnostyce laboratoryjnej (27 lipca 2001, Dz. U. Nr 144, poz159, 2004r) oraz uchwały nr 38/2003 Krajowej Rady Diagnostów Laboratoryjnych (28 październik 2003r) przez pracowników laboratoriów którzy nie ukończyli studiów na kierunku analityka medyczna. Proces kształcenia odbywa się zgodnie z Regulaminem studiów podyplomowych w zakresie analityki medycznej przyjętym Uchwałą Senatu Nr XLI/2006. Efekty kształcenia przyjęte Uchwałą Senatu Nr CDV/2012 (Załącznik 2) są osiąmane w ramach przedmiotów podstawowych i kierunkowych oraz praktyki zawodowej (120 godzin) zgodnych z obowiązującym wyżej cytowanym aktem prawa „Program nauczania...”. Nad programem czteroletnich studiów podyplomowych z zakresu analityka medyczna czuwa trzyosobowa Rada Programowa. Dla wartościowania wkładu pracy słuchacza w celu uzyskania założonych efektów kształcenia korzysta się z prawidłowo zastosowanego system punktów kredytowych. Praktykę wakacyjną Słuchacze studiów podyplomowych odbywają w pełnoprofilowych medycznych laboratoriach diagnostycznych szpitalnych i przyszpitalnych pod opieką kierownika laboratorium lub wyznaczonego diagnosty laboratoryjnego posiadającego specjalizację co zapewnia nie tylko nabywanie nowych kompetencji, ale również praktyczną weryfikację osiągniętych efektów kształcenia. Praktyki są wizytowane przez Kierownika studiów podyplomowych. Słuchacz po zdaniu egzaminu końcowego z wiedzy obejmującej przedmioty kierunkowe otrzymuje świadectwo ukończenia studiów podyplomowych z oceną. W kształceniu na zawodowych studiach podyplomowych z zakresu analityki medycznej bierze udział wysoko wykwalifikowana kadra naukowo-dydaktyczna prowadząca zajęcia na jednolitych studiach magisterskich na kierunku analityka medyczna (pozytywna decyzja Państwowej Komisji Akredytacyjnej, 2007 r.) w składzie 17 profesorów w tym 9 w obszarze przedmiotów kierunkowych, 5 doktorów habilitowanych w obszarze przedmiotów kierunkowych, 42 doktorów i 16 magistrów. Taki skład kadry kształcącej zapewnia uzyskanie zakładanych efektów kształcenia oraz wysokiej jakości kształcenia.

Słuchacze reprezentują zróżnicowane środowisko zawodowe zgodne z obowiązującym prawem oraz szerokie środowisko pracy sięgające poza granice regionu. Również nie budzi zastrzeżeń przedstawiona ankieta ewaluacyjna słuchacza studiów podyplomowych. Część pierwsza ankiety dotyczy oceny jakości kształcenia, natomiast druga nosi znamiona oceny

zgodności efektów kształcenia z wymaganiami pracodawców i możliwości zdobycia uprawnień niezbędnych do wykonywania zawodu. Ocena dotyczy w szczególności:

- podwyższania kwalifikacji zawodowych;
- rozwoju kariery zawodowej;
- wpływu na jakość realizowanych obowiązków w pracy;
- wpływu na wzrost samooceny;
- wpływu na zwiększanie kreatywności podczas wykonywania zadań.

Wyniki ankiety ocenia Wydziałowa Komisja ds. Oceny Jakości Kształcenia. Na uwagę zasługuje lista diagnostów laboratoryjnych i lekarzy praktykujących i pracujących w medycznych laboratoriach diagnostycznych prowadzących równocześnie zajęcia na studiach podyplomowych. Ta niewątpliwie dobra praktyka może mieć istotne znaczenie na podnoszenie kwalifikacji i umiejętności słuchaczy. Oceniając zgodność kształcenia na studiach podyplomowych, należy brać pod uwagę również zaangażowanie wykładowców Wydziału w licznych przedsięwzięciach i gremiach o znaczeniu krajowym i regionalnym. Transfer informacji i doświadczeń naukowo-dydaktyczno-praktycznych w sposób istotny podnosi jakość kształcenia. Zgodność kształcenia na studiach podyplomowych z wymaganiami organizacji zawodowych i pracodawców, a także możliwości nabycia uprawnień do wykonywania zawodu lub nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy należy uznać jako pełną.

Na podstawie analizy dokumentów oraz przeprowadzonych rozmów można wnioskować o wąskim zakresie prowadzenia studiów podyplomowych. Wiązać się to może w części z zaistniałym zapotrzebowaniem na diagnostów oraz w zawodzie farmaceuta z brakiem zainteresowaniem zatrudnialnością osób z wyższym wykształceniem. Niemniej wobec zarysowujących się coraz to nowych tendencji i zmienności gospodarczej warto opracować informację na temat wielu umiejętności niezbędnych do pełnego funkcjonowania w innowacyjnych formach gospodarki. Równocześnie prowadzona wszechstronna kampania informacyjna ma szansę na wzbudzenie zainteresowania taką formą kształcenia. Szczególnie duże możliwości należy upatrywać w przedstawicielach ulokowanych w różnych gremiach doradczych i branżowych gdzie wielokrotnie zapadają decyzje strategiczne. Duża rola przypada także Wydziałowemu Zespołowi Doradczemu Dziekana ds. Organizacji Studiów i Szkoleń Podyplomowych. Warto jednak zastanowić się nad poszerzeniem jego składu o przedstawicieli wielu branż z otoczenia Wydziału oraz opracowaniem harmonogramu spotkań. Kierunki rozwoju dotyczące szeroko ujętej farmacji i diagnostyki laboratoryjnej winny leżeć w sferze zainteresowań nowych potencjalnych interesariuszy. Udział interesariuszy zewnętrznych w procesie określania efektów kształcenia, a także oceny jakości kształcenia należy uznać jako znaczny. Sugeruje się podjęcie działań promocyjno-informacyjnych Wydziału w zakresie prowadzonych kierunków kształcenia podyplomowego.

Realizowany plan i program studiów doktoranckich dostosowany jest do osiągnięcia założonych efektów kształcenia zgodnych z obszarem kształcenia dla nauk farmaceutycznych, które doktorant osiąga poprzez odpowiedni nakład pracy wyrażony 45 punktami ECTS plus 24 punkty ECTS za praktykę. Na interdyscyplinarnych studiach chromatograficznych łączny wymiar zajęć odpowiada 60 punktom ECTS plus 24 punkty za praktykę. Jednostka stosuje prawidłowo skonstruowany system punktów kredytowych do oceny nakładu pracy doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych z zakresu analityki medycznej.

Z Raportu Samooceny oraz dostępnych na stronie internetowej Wydziału *Programów nauczania* dla kierunku Farmacja, kierunku Analityka medyczna, Studiów doktoranckich oraz

Studiów podyplomowych w zakresie analityki medycznej, wynika że niezależnie od ogólnie przyjętych zasad oceniania zawartych w regulaminach studiów każda jednostka w ramach indywidualnego regulaminu każdego przedmiotu określa szczegółowe zasady oceniania efektów pracy studenta w odniesieniu do poszczególnych zajęć jak i całości przedmiotu oraz przedstawia kryteria dopuszczenia do egzaminu. Procedury oceniania studentów prowadzone są w poszczególnych jednostkach wg własnych, ustalonych zasad, na każdych zajęciach praktycznych i seminaryjnych poprzez ocenę przygotowania studenta do zajęć na poziomie wiedzy teoretycznej. Ocenia się umiejętności praktyczne studenta w trakcie trwania zajęć oraz kompetencje studenta w ramach zaliczania danych zajęć. Ocena wiedzy, umiejętności oraz postawy studenta ma miejsce podczas zaliczenia lub egzaminu praktycznego polegającego np. na przeprowadzeniu konkretnego doświadczenia lub analizy próbki. Na poziomie wiedzy osiągnięcie określonych efektów ocenia się podczas zaliczenia lub egzaminu teoretycznego, przeprowadzanego w formie pytań testowych MCQ, MRQ, typu tak/nie lub testu uzupełnienia. Uzyskane przez studentów kompetencje są również oceniane w przebiegu praktyk wakacyjnych i stażu zawodowego. Ocenie podlegają wszystkie efekty kształcenia, a forma oceny dobierana jest do danego efektu. Wszystkie formy zaliczeń i egzaminów podane są w sylabusach weryfikowanych i uzupełnianych corocznie wraz z podaniem „punktu odcięcia” określającego zaliczenie przedmiotu. Ocena efektów nauczania odbywa się także poprzez analizę wyników egzaminów, przegląd prac dyplomowych, dokumentowanie wystąpień studentów (np. prezentacji i projektów), Efekty kształcenia i sposoby oceniania przewidziane danym przedmiotem/modułem dostępne są dla studentów w systemie elektronicznym uczelni, w postaci aktualnie obowiązujących programów studiów – standardy i programy kształcenia dla kierunków, sylabusy przedmiotów, a tworzone programy kształcenia, oparte na założonych efektach, zawierają opis modułów/przedmiotów nauczania, które zapewniają realizację wszystkich efektów. Całościowa weryfikacja efektów kształcenia podsumowująca pracę studenta z całego okresu studiów głównie na poziomie wiedzy odbywa się w czasie egzaminu magisterskiego i obrony pracy magisterskiej.

Zasady oceniania uczestników studiów doktoranckich zawarte są w Regulaminie studiów doktoranckich natomiast szczegółowe zasady oceniania efektów pracy doktorantów podają osoby prowadzące poszczególne zajęcia i zamieszczone są w Programie nauczania. Zastrzeżenie budzi przypisany wszystkim przedmiotom i typom zajęć test stosowany jako narzędzie oceny osiągniętych efektów.

Istotnym elementem procesu kształcenia na studiach doktoranckich wskazującym na osiągnięcie założonych celów oraz efektów kształcenia jest stosowanie systemu oceny na który składają się uzyskane zaliczenia na ocenę przedmiotów obowiązkowych. Ponadto po każdym roku studiów Doktoranci składają Kierownikowi Studium zatwierdzone przez opiekuna naukowego sprawozdanie informujące o uzyskanych zaliczeniach wykładów i seminariów, odbytych zajęciach dydaktycznych ze studentami, postępie przygotowania rozprawy doktorskiej, udokumentowanym udziale w zjazdach, sympozjach i kongresach, o przyjętych do druku i opublikowanych pracach naukowych oraz o innych aktywnościach zwiększających ich kompetencje (specjalizacja, pobyt w zagranicznym ośrodku naukowym), które stanowi podstawę zaliczenia roku. Nie później niż w czasie szóstego semestru studiów doktoranckich po złożeniu dokumentów zgodnych z obowiązującymi zasadami przeprowadzania przewodów doktorskich oraz postępowania zgodnie z obowiązującą procedurą następuje wszczęcie przewodu doktorskiego i wybór promotora. Warunkiem wszczęcia przewodu doktorskiego jest autorstwo przynajmniej jednej opublikowanej lub przyjętej do druku pracy. Ostatecznym efektem kształcenia jest zaliczenie studiów i obrona pracy doktorskiej, ocenianej przez 2 recenzentów. Opiekun naukowy /Promotor rozprawy doktorskiej monitoruje na bieżąco osiągnięte postępy w realizacji badań.

Zgodnie z regulaminem *studiów podyplomowych* zasady zaliczania oraz zdawania poszczególnych egzaminów określa prowadzący zajęcia na początku semestru. W celu oceny realizacji określonych efektów kształcenia w zakresie umiejętności słuchacze studiów podyplomowych zdają z przedmiotów kierunkowych egzamin praktyczny, którego zaliczenie warunkuje przystąpienie do egzaminu teoretycznego

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego:w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Program kształcenia realizowany w *czasie studiów doktoranckich* na Wydziale Farmaceutycznym z Oddziałem Analityki Medycznej Uniwersytetu Medycznego w Lublinie stwarza możliwości do uzyskania zaawansowanej wiedzy w interesującej doktoranta dziedzinie, prowadzenia badań w międzywydziałowych i międzynarodowych zespołach badawczych, pozwala na nabycie umiejętności twórczego rozwiązywania problemów oraz prezentowania uzyskanych efektów badań na konferencjach krajowych i międzynarodowych **w pełni spełnia** wymagania stawiane dla osiągnięcia ostatecznego efektu kształcenia jakim jest uzyskanie przez doktoranta stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauki farmaceutycznej.

Kształcenie na studiach podyplomowych w zakresie analityki medycznej, którego celem jest zdobycie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w zakresie diagnostyki laboratoryjnej umożliwiających wykonywanie zawodu diagnosty laboratoryjnego jest w pełni realizowane zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi oraz Regulaminem studiów.

2) Zgodność kształcenia na studiach podyplomowych z wymaganiami organizacji zawodowych i pracodawców, a także możliwości nabycia uprawnień do wykonywania zawodu lub nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy należy uznać jako **pełną**.

Zdanie egzaminu praktycznego przez słuchaczy studiów podyplomowych z przedmiotów kierunkowych oraz egzaminu teoretycznego zapewnia w stopniu pełnym osiągnięcie zamierzonych umiejętności koniecznych do wykonywania zawodu diagnosty laboratoryjnego.

3) Udział interesariuszy zewnętrznych w procesie określania efektów kształcenia, a także oceny jakości kształcenia należy uznać jako **znaczny**. Sugeruje się podjęcie działań promocyjno-informacyjnych Wydziału w zakresie prowadzonych kierunków kształcenia podyplomowego.

4) Realizowany plan i program studiów doktoranckich **w stopniu pełnym** dostosowany jest do osiągnięcia założonych efektów kształcenia zgodnych z obszarem kształcenia w dziedzinie nauk farmaceutycznych, które doktorant osiąga poprzez odpowiedni nakład pracy wyrażony punktami ECTS.

5) Wydział w **znaczny stopniu** zapewnia monitorowanie działań stosowanych do oceny osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia

4. Zasoby kadrowe, materialne i finansowe posiadane przez jednostkę dla realizacji zakładanych celów strategicznych i osiągnięcia efektów kształcenia

Wydział Farmaceutyczny z Oddziałem Analityki Medycznej Uniwersytetu Medycznego w Lublinie realizuje kształcenie oraz badania naukowe w obszarze nauk medycznych dziedzinie nauki farmaceutycznej. O prawidłowym doborze kadry naukowej dla osiągnięcia określonych efektów kształcenia na określonych kierunkach studiów oraz kształcenia młodej

kadry świadczy jej działalność badawcza dotycząca obszaru nauk farmaceutycznych oraz medycznych której rezultatem jest publikowanie 391 prac w uznanych czasopismach o zasięgu międzynarodowym właśnie z tej dziedziny (w latach 2008-2012 IF-722,113; 10464 pkt. KBN; załączniki do Raportu Samooceny). Ponad to rozwój kadry naukowo-dydaktycznej charakteryzuje liczba doktorantów (54 osoby), zdobywanie finansowania w ramach funduszy NCN (15 grantów) Unii Europejskiej (4 granty oraz międzynarodowa współpraca naukowa. Programy nauczania zakładające osiągnięcie określonych efektów kształcenia (wyznaczone np. dla kierunku analityka przez wzorcowe efekty kształcenia) w zakresie wiedzy umiejętności i kompetencji dla przedmiotów /modułów są w pełni spójne z ze specjalnościami reprezentowanymi przez pracowników naukowo-dydaktycznych biorących udział w kształceniu przeddyplomowym, doktorantów i kształceniu podyplomowym. Kadre naukową oraz dydaktyczną stanowi 141 nauczycieli akademickich w tym 30 samodzielnych nauczycieli akademickich , 89 osób ze stopniem doktora oraz 22 magistrów . Grupę samodzielnych nauczycieli akademickich stanowi 15 profesorów oraz 15 doktorów habilitowanych o bardzo szerokim zakresie specjalności co pozwala na stworzenie odpowiedniego oraz merytorycznie odpowiedzialnego za kształcenie zgodnie wprowadzonymi Krajowymi Ramami Kwalifikacji nie tylko minimum kadrowego ale również zespołów dydaktycznych dla realizowanych na Wydziale kierunków studiów (analityka medyczna, farmacja,) oraz studiów doktoranckich i podyplomowych. Stosunek liczby nauczycieli akademickich (141 osób) do liczby studentów (984) jest prawidłowy .

Przedstawiona w Raporcie Samooceny struktura zatrudnienia i kwalifikacji pracowników naukowo dydaktycznych (część II podpunkt 3.1,3.2 i 3.3) zapewnia rozwój kadry naukowej objawiający się zdobywaniem nie tylko stopnia doktora i doktora habilitowanego o czym świadczy nadanie w latach 2008-2013 pięciu osobom tytułu profesora. Zatrudnianie pracowników naukowo-dydaktycznych odbywa się na zasadach otwartych konkursów zgodnie z Ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i Statutem Uczelni. Kandydaci zgłaszający się na konkurs muszą spełniać wymagania niezbędne do pracy dydaktyczno-naukowej na określonym stanowisku i jednostce Wydziału. Wymagania te uwzględniają wiedzę-umiejętności-kompetencje przyszłego nauczyciela akademickiego realizującego określony program kształcenia. W ten sposób zapewnia się dobór odpowiednio przygotowanej kadry. Wszyscy nauczyciele akademicy podlegają okresowej ocenie, stosownie do obowiązków wynikających z Ustawy, w szczególności kształcenia studentów pod względem merytorycznym i metodycznym, prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych, kształcenia kadry naukowej, uczestniczenia w pracach organizacyjnych. Oceny nauczyciela akademickiego posiadającego tytuł naukowy profesora, zatrudnionego na podstawie mianowania, dokonuje się raz na 4 lata, a oceny pozostałych nauczycieli akademickich dokonuje się raz na 2 lata lub na wniosek kierownika jednostki organizacyjnej, w której są zatrudnieni złożony w każdym czasie (Karta okresowej oceny załącznik Nr 4a do Statutu UM) W przypadku uzyskania pierwszej oceny negatywnej Rektor może rozwiązać stosunek pracy z nauczycielem akademickim za wypowiedzeniem, w przypadku uzyskania dwóch kolejnych ocen negatywnych Rektor rozwiązuje stosunek pracy z nauczycielem akademickim za wypowiedzeniem. O prawidłowym rozwoju kadry naukowej Wydziału świadczą posiadane uprawnienia do nadawania stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego w dziedzinie nauki farmaceutyczne oraz zgodnie z Komunikatem Nr 19 MNiSW Wydział uzyskał końcowy wskaźnik efektywności naukowej odpowiadający kategorii A

Obecnie na podstawie Zarządzenia Nr 16/2013 Rektora UM w Lublinie z dnia 19 lutego 2013 w sprawie wprowadzenia ankiet dotyczących procesu kształcenia i zasad hospitacji zajęć dydaktycznych dokonuje się oceny prawidłowości wykonywania przez nauczyciela akademickiego powierzonych obowiązków dydaktycznych z wykorzystaniem elektronicznej

ogólnouczelnianej ankiety oraz w czasie hospitacji prowadzonej przez Wydziałową Komisję d.s. Jakości Kształcenia. Z przeprowadzonych roku akademickim 2011/2012 badań ankietowych wynika pozytywna, bardzo wysoka ocena prowadzących i przedmiotów w obszarze zajęć dydaktycznych na kierunku farmacja i analityka medyczna przy frekwencji 21,58%. Z przedstawionej dokumentacji oraz rozmowy z członkami Uczelnianej i Wydziałowej Komisji wynika, że wymagane są zarówno na poziomie Uczelni jak i Wydziału dalsze prace nad ankietą oraz sposobem zapewniającym większą efektywność procesu ankietyzacji.

Bazę dydaktyczną i badawczą Wydziału Farmaceutycznego z Oddziałem Analityki Medycznej UM w Lublinie, zlokalizowano w nowoczesnych budynkach wybudowanych lub wyposażonych w wysokiej klasy aparaturę badawczą z wykorzystaniem środków UE: Collegium Universum (2003r.), Collegium Maius (2004r.), Collegium Anatomicum (2005r.), Collegium Pharmaceuticum (2010r.), która jest przystosowana również do kształcenia osób niepełnosprawnych. Z Raportu Samooceny wynika, że na Wydziale studiuje 23 osoby niepełnosprawne w tym osoby niewidome, słabo widzące oraz z dysfunkcją narządów ruchu. Aktywność władz Uczelni a szczególnie Wydziału w pozyskiwaniu i celowym wykorzystaniu z punktu widzenia rozwoju Wydziału środków należy ocenić bardzo wysoko. Zaplecze dydaktyczne stanowią sale wykładowe oraz sale seminaryjne wyposażone w sprzęt audiowizualny, a także studenckie pracownie komputerowe i sale do ćwiczeń laboratoryjnych. Poszczególne sale do ćwiczeń laboratoryjnych wyposażone są w nowoczesną aparaturę badawczą, umożliwiającą studentom efektywne podnoszenie swoich kwalifikacji. Uczestnicy studiów doktoranckich korzystają ze wspólnej bazy dydaktycznej szczegółowo wykazanej w Załączniku nr 4 j.

Szczegółowy opis wyposażenia sal, z uwzględnieniem podziału na poszczególne jednostki Wydziału, przedstawia Załącznik nr 10. Członkowie Zespołu PKA wizytujący Katedry i Zakłady Wydziału wysoko oceniają wyposażenie w najnowocześniejszą aparaturę badawczą pozwalającą na współpracę międzynarodową i prowadzenie badań w zakresie genomiki, proteomiki i metabolomiki na poziomie światowym.

Uniwersytet Medyczny w Lublinie jest uczelnią publiczną, która realizuje swoje cele dydaktyczne, projakościowe, pomoc materialną dla studentów przede wszystkim w oparciu o subwencje państwowe wynikające z ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Uniwersytet nie prowadzi wewnętrznego podziału dotacji na wydziały. Na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki UM w Lublinie otrzymuje również dotację podmiotową na utrzymanie potencjału badawczego oraz dotację celową na prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nimi związanych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich, finansowanych w wewnętrznym trybie konkursowym. Na realizację celów strategicznych Uczelnia pozyskuje środki finansowe ze źródeł zewnętrznych, w szczególności z Unii Europejskiej. Należy wysoko ocenić realizację przez Wydział projektów finansowanych ze środków UE. Projekt: Kompleksowe wyposażenie laboratoriów prowadzących badania nad biomateriałami oraz nowoczesnymi metodami analizy substancji wykorzystywanych w naukach biomedycznych i farmaceutycznych realizowany przez Uniwersytet Medyczny w Lublinie ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej. W ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Wydział uczestniczy w projekcie: Dopuszczenie innowacyjnych laboratoriów prowadzących badania nad nowymi lekami stosowanymi w terapii chorób cywilizacyjnych i nowotworowych (38 335 556,01 PL). Pracownicy Wydziału brali udział w Programie Innowacyjna Gospodarka POIG 01.03.01-00-005/09-012: Nowe wiele funkcyjnych substytutów kostne o wysokiej poręczności chirurgicznej.

Na uwagę zasługuje również pozyskiwanie środków na stypendia dla doktorantów. Stypendia przyznane przez podmioty zewnętrzne dla uczestników studiów doktoranckich Wydziału Farmaceutycznego z Oddziałem Analityki Medycznej przedstawiają się następująco:

- Stypendium w ramach projektu "Specjalizacja i Kompetencje – Program Rozwojowy Uniwersytetu Medycznego w Lublinie", projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013 (9 osób);
- Stypendium w ramach projektu „Stypendia naukowe dla doktorantów II”, organizowanego przez Urząd Marszałkowski, realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki, Działanie 8.2 Transfer wiedzy, Poddziałanie 8.2.2 Regionalne Strategie Innowacji, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, budżetu państwa oraz budżetu Województwa Lubelskiego (8 osób)
- Stypendia Programu FOCUS (4/2006, Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej, 2007-2010) (8 osób)
- Stypendia Programu TEAM (2009-4/5, Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej, 2010-2014) (4 osoby)

W polityce finansowej ocenianej jednostki brak jest co prawda specjalnie wyodrębnionych środków na realizację zadań projakościowych, ale większość wymienionych powyżej służy podniesieniu jakości kształcenia. Brak jest natomiast w tej polityce środków na realizację zadań, które wynikają z działania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Polityka kadrowa realizowana przez Wydział **w pełni** spełnia wymogi doboru wysoko kwalifikowanej kadry naukowo dydaktycznej która gwarantuje osiągnięcie określonych efektów kształcenia oraz badań naukowych.

2) Infrastruktura dydaktyczna i naukowa jest **adekwatna** do profilu i rozmiarów obecnie prowadzonego kształcenia i specyfiki badań. Znakomite wyposażenie jednostek

3) **Wyróżniające** działania Wydziału na rzecz zapewnienia stabilnego rozwoju oraz realizacji strategicznych celów.

5. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę

Badania naukowe prowadzone na Wydziale Farmaceutycznym UM w Lublinie mieszczą się w obszarze nauk medycznych, nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej w dziedzinie nauk farmaceutycznych i są całkowicie spójne z realizowanym kształceniem.

Tematyka badawcza rozwijana na Wydziale jest zróżnicowana i obejmuje szeroki obszar nauk farmaceutycznych i medycznych, do których należą: synteza nowych pochodnych o przewidywanym działaniu farmakologicznym, modelowanie oddziaływań lek – receptor i przewidywanie aktywności biologicznej wybranych związków chemicznych – potencjalnych leków, określanie aktywności biologicznej z badań chromatograficznych metodą QSAR – badania struktura – aktywność, poszukiwanie nowych leków naturalnych, głównie pochodzenia roślinnego, badania skringowe surowców roślinnych, oznaczanie poziomu związków aktywnych, określanie struktur nieznanymi związków na podstawie ich widm UV, MS, NMR itd., badanie aktywności biologicznej nowo wyizolowanych związków

metodami przesiewowymi (chromatografia cienkowarstwowa z biodetekcją) oraz na liniach komórkowych, szczepach bakterii, zwierzętach. Ponadto Wydział prowadzi szeroko zakrojone badania chromatograficzne: chromatografii cieczowej i gazowej oraz technik elektromigracyjnych dotyczące teorii chromatografii, zastosowań w celu oznaczania leków w preparatach farmaceutycznych, płynach ustrojowych, surowcach naturalnych. Ważnym punktem są pionierskie badania konstrukcyjne i aplikacyjne dotyczące elektrochromatografii planarnej. Przeprowadza się walidację procedur analitycznych, co związane jest z praktycznym zastosowaniem opracowanych procedur w laboratoriach przemysłowych. Najnowsze badania dotyczą także otrzymywania biomateriałów zbliżonych do tkanek ludzkich, możliwych do zastosowania w protetyce kości (ortopedia, stomatologia), innych tkanek, naczyń krwionośnych, przewodów moczowych itd. Ważną grupę badań stanowią badania kinetyki uwalniania substancji aktywnych z różnych postaci leków, badania biodostępności z różnych preparatów farmaceutycznych. Prowadzone są próby modyfikowania powierzchni biomateriałów antybiotykami. Ponadto prowadzone są badania związane z jakością preparatów farmaceutycznych i surowców zielarskich dotyczące poziomu mikroelementów jak też pierwiastków toksycznych. Prowadzi się także badania aktywności związków psychoaktywnych, zarówno nowo syntetyzowanych jak i pochodzenia naturalnego, w zwierzęcych modelach doświadczalnych ze szczególnym uwzględnieniem uzależnień oraz procesów uczenia się i pamięci. Badania dotyczą także markerów klinicznych w takich chorobach jak przewlekła niewydolność nerek, cukrzyca, zaburzenia lipidowe, stwardnienie rozsiane, poszukiwanie markerów i relacji pomiędzy rutynowo oznaczanymi parametrami a nowymi markerami.

W tabeli zestawiono tematykę badań prowadzonych przez doktorantów w latach 2010-2013, która dobrze ilustruje aktualne zainteresowania badawcze na Wydziale Farmaceutycznym.

<i>Tematy badań 2010/11</i>	<i>Katedra</i>
<i>Nowe atypowe fazy ruchome w chromatografii cienkowarstwowej – chemometryczna analiza retencji i zastosowanie w analizie leków i substancji modelowych</i>	<i>Katedra i Zakład Chemii Leków</i>
<i>Zastosowanie cieczy jonowych jako modyfikatorów eluentu w chromatografii cieczowej</i>	<i>Zakład Chemii Analitycznej</i>
<i>Ocena bioróżnorodności zasobów grzybów wielkoowocnikowych (Macromycetes) z terenu Lasów Włodawskich oraz możliwości ich zastosowania w leczeniu</i>	<i>Katedra i Zakład Botaniki Farmaceutycznej</i>
<i>Aspekt czystości i homogeniczności piku oraz algorytmy rozdzielania krzywych w chromatografii cienkowarstwowej leków</i>	<i>Katedra I Zakład Chemii Leków</i>
<i>Opracowanie i walidacja metod analitycznych do oceny dostępności Farmaceutycznej dwuskładnikowych preparatów hipotensyjnych</i>	<i>Katedra I Zakład Chemii Leków</i>
<i>Zastosowanie metod chromatograficznych do oznaczania zawartości podofilotoksyny w wybranych gatunkach z rodzaju Juniperus L. oraz badanie jej wpływu na ekspresję genów związanych z procesem apoptozy.</i>	<i>Samodzielna Pracownia Genetyki Klinicznej</i>
<i>Zastosowanie metod chromatograficznych do oznaczania sangwinaryny w wybranych gatunkach zawierających alkaloidy izochinolinowe oraz ocena jej wpływu na proces apoptozy komórek linii nowotworowych wywodzących się z układu hematopoetycznego człowieka.</i>	<i>Samodzielna Pracownia Genetyki Klinicznej</i>

<i>Badania molekularnych podstaw selektywności pochodnych fenoterolu względem receptora β2-drenergicznego.</i>	<i>Samodzielna Pracownia Chemii i Neuroinżynierii Medycznej</i>
<i>Analiza fitochemiczna i zakres aktywności roślin z rodziny Apiaceae</i>	<i>Katedra i Zakład Farmakognozji z Pracownią Roślin Leczniczych</i>
<i>Modelowanie molekularne oddziaływań allosterycznych pozytywnych modulatorów z receptorem AMPA</i>	<i>Katedra Chemii – Zakład Chemii Analitycznej</i>
<i>Badanie akumulacji jonów metali w roślinach stanowiących potencjalne źródło leku naturalnego</i>	<i>Katedra Chemii – Zakład Chemii Analitycznej</i>
<i>Badania nad wykorzystaniem elektrochromatografii planarnej ciśnieniowej i chromatografii cieczowej do jednoczesnego prowadzenia dwuwymiarowego procesu separacji mieszanin substancji</i>	<i>Katedra Chemii – Zakład Chemii Fizycznej</i>
<i>Metody przygotowania próbki do analizy chromatograficznej ekstraktów roślinnych</i>	<i>Katedra Chemii – Zakład Chemii Nieorganicznej</i>
<i>Badania nad mechanizmem selektywności rozdzielania substancji w odwróconym układzie faz wysokosprawnej chromatografii cieczowej z różnymi adsorbentami i modyfikatorami eluentu</i>	<i>Katedra Chemii – Zakład Chemii Fizycznej</i>
<i>Badania nad wykorzystaniem jednocześnie prowadzonych procesów elektrochromatografii planarnej i chromatografii cienkowarstwowej w układzie zamkniętym do ciągłego rozdzielania mieszanin substancji</i>	<i>Katedra Chemii – Zakład Chemii Fizycznej</i>
<i>Badania nad warunkami prowadzenia analizy jakościowej i ilościowej próbek zawierających substancje psychotropowe z wykorzystaniem technik chromatograficznych, szczególnie planarnych, sprzężonych ze spektrometrią mas</i>	<i>Katedra Chemii – Zakład Chemii Fizycznej</i>
<i>Badania typu fingerprint wybranych preparatów farmaceutycznych i roślin leczniczych metodami chromatograficznymi oraz biodetekcyjnymi</i>	<i>Katedra Chemii – Zakład Chemii Nieorganicznej</i>
<i>Badania nad warunkami prowadzenia separacji peptydów w układach elektrochromatografii planarnej ciśnieniowej</i>	<i>Katedra Chemii – Zakład Chemii Fizycznej</i>
<i>Badania powinowactwa i oddziaływań ligandów receptorów nikotynowych acetylocholino metodami chromatografii powinowactwa i izotermicznego miareczkowania mikrokalorymetrycznego</i>	<i>Katedra i Zakład Technologii Chemicznej Środków Leczniczych</i>
<i>Kompozyt bioceramiczno-polimerowy jako potencjalny materiał kośćcozastępczy</i>	<i>Katedra i Zakład Biotechnologii</i>
<i>Badania allosterycznych modulatorów receptorów opioidowych z grupy karbonylowych pochodnych 2-aminoimidazoliny-2</i>	<i>Katedra i Zakład Syntezy i Technologii Chemicznej Środków Leczniczych</i>

<i>Chromatograficzna analiza wybranych ekstraktów polarnych z jemioly pospolitej (Viscum album L.) w kontekście ich aktywności biologicznej</i>	<i>Katedra i Zakład Botaniki Farmaceutycznej</i>
2011/12	
<i>Analiza specjacyjna wybranych pierwiastków w produktach spożywczych i suplementach diety</i>	<i>Katedra i Zakład Żywności i Żywienia</i>
<i>Neuropeptyd Y (NYP) i jego rola w uzależnieniach od różnych substancji psychoaktywnych</i>	<i>Katedra i Zakład Farmakologii z Farmakodynamiką</i>
<i>Poszukiwanie steroli i triterpenów w wybranych gatunkach grzybów i roślin wyższych</i>	<i>Katedra i Zakład Farmakognozji z Pracownią Roślin Leczniczych</i>
<i>Ocena dostępności biologicznej wybranych leków przeciwdepresyjnych w połączeniu z biometalami</i>	<i>Katedra i Zakład Farmacji Stosowanej</i>
<i>Rola glutaminianu w działaniu substancji uzależniających</i>	<i>Katedra i Zakład Farmakologii z Farmakodynamiką</i>
<i>Ocena stężenia aktywnych form witaminy D u pacjentów z zaburzeniami układu sercowo-naczyniowego</i>	<i>Zakład Diagnostyki Biochemicznej</i>
<i>Genotypowanie szczepów Staphylococcus aureus w izolowanych z górnych dróg oddechowych u osób w wieku podeszłym</i>	<i>Katedra i Zakład Mikrobiologii Farmaceutycznej</i>
<i>Badanie wpływu izotiocyjanianów na właściwości cytostatyczne i cytotoksyczne wybranych leków przeciwnowotworowych w komórkach prawidłowych nowotworowych</i>	<i>Katedra i Zakład Syntezy i Technologii Chemicznej Środków Leczniczych</i>
<i>Badania farmakokinetyczne nowoczesnych postaci leków przeciwdepresyjnych</i>	<i>Katedra i Zakład Farmacji Stosowanej</i>
<i>Badania modelowe biodostępności wapnia, magnezu i cynku z leków i suplementów diety w obecności produktów spożywczych</i>	<i>Katedra i Zakład Żywności i Żywienia</i>
<i>Badanie powinowactwa oraz aktywności funkcjonalnej ligandów receptorów Nikotynowych</i>	<i>Samodzielna Pracownia Chemii i Neuroinżynierii Medycznej</i>
<i>Lipidy i lipoproteiny u pacjentów z chorobami Serca</i>	<i>Zakład Diagnostyki Laboratoryjnej</i>

Badania prowadzone przez uczestników studiów doktoranckich Wydziału Farmaceutycznego z Oddziałem Analityki Medycznej UM w Lublinie prezentują wysoki poziom merytoryczny. Dowodzi tego znaczna liczba publikacji o wysokim współczynniku oddziaływania, w których zawarte są wyniki tychże badań. Doktoranci w znakomitej większości bezpośrednio uczestniczą w całym zakresie prowadzonych badań a część uzyskiwanych wyników składa się na tezy ich prac doktorskich. W związku z powyższym wysoki poziom tych prac przekłada się na skuteczność procesu kształcenia doktorantów, poszerzania ich wiedzy teoretycznej i praktycznej.

Przejawem osiągnięć naukowych poszczególnych pracowników lub zespołów naukowych są przyznawane pracownikom Wydziału prestiżowe nagrody prezesa Rady

Ministrów, Ministra Zdrowia, Polskiej Akademii Nauk, stypendia Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej oraz wyróżnienia towarzystw naukowych.

Organizowane corocznie na przez Wydział zjazdy, konferencje i konserwatoria o zasięgu krajowym oraz międzynarodowym potwierdzają wysoką rangę ośrodka farmaceutycznego. Pracownicy naukowci uczelni uczestniczą także w międzynarodowych, zagranicznych kongresach i konferencjach

Studenci angażowani są w badania i prace naukowe przede wszystkim na etapie przygotowywania prac dyplomowych i poprzez działalność kół naukowych. Członkowie Kół Naukowych uczestniczą w badaniach naukowych realizowanych przez Wydział. Obecni na spotkaniu twierdzili, iż cenią sobie możliwość zdobywania dodatkowych umiejętności i wiedzy dzięki udziałowi w konferencjach i badaniach naukowych. Studenci są również współautorami artykułów w czasopismach naukowych. Potwierdził to wykaz publikacji naukowych z udziałem studentów przedstawiony do wglądu podczas wizytacji. Na uwagę zasługuje również odpowiednie wsparcie finansowanie studenckiego ruchu naukowego. Studenci przyznali, iż mogą liczyć na pokrycie kosztów związanych z udziałem w konferencjach.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Badania naukowe na Wydziale Farmaceutycznym UM w Lublinie prowadzone są w obszarach, dziedzinach i dyscyplinach naukowych związanych z oferowanymi studiami. Wyniki badań oraz najnowsze osiągnięcia nauki w danym obszarze są wykorzystywane w procesie kształcenia. Wydział Farmaceutyczny UM w Lublinie stwarza doktorantom dobre warunki do prowadzenia samodzielnych badań naukowych, a studentom umożliwia udział w badaniach przez nią prowadzonych.

Tematyka badawcza rozwijana na Wydziale jest bardzo zróżnicowana i obejmuje szeroki obszar nauk farmaceutycznych. Wyniki badań są wartościowe i publikowane w czasopismach o zasięgu międzynarodowym. Nowe budynki Wydziału wyposażone w większości jednostek w nowoczesną aparaturę do celów naukowych i dydaktycznych, oraz zaangażowana młoda kadra, o dużym potencjale naukowo- dydaktycznym i znajomościach języków obcych rokuje obiecująco dla dalszej perspektywy rozwoju tej jednostki. Ważnym przejawem aktywności Wydziału jest efektywność w pozyskiwaniu środków z funduszy ogólnouczelnianych i unijnych.

Wydział stwarza studentom możliwości udziału w pracach badawczych, konferencjach oraz współautorstwo publikacji naukowych. Wsparcie w tym zakresie należy ocenić pozytywnie

6. Uczestniczenie jednostki w krajowej i międzynarodowej wymianie studentów, doktorantów, pracowników naukowych i dydaktycznych oraz współpraca z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami akademickimi, a także z przedsiębiorstwami i instytucjami

Uczestnicy studiów doktoranckich realizujący badania naukowe oraz publikujący prace naukowe otrzymują kompleksowe wsparcie ze strony Uczelni i Wydziału, zapewniające efektywną realizację przyjętych założeń. Poprzez dostęp do pełnego wyposażenia i nowoczesnych technologii jakie posiada w swoich zasobach Wydział, ułatwia się im realizację publikacji i stwarza bardzo dobre warunki do opracowywania tez rozpraw

doktorskich. Uniwersytet zapewnia doktorantowi udział w badaniach zespołowych oraz pomoc organizowaniu części badań naukowych poza jednostką prowadzącą kształcenie, w tym również za granicą. Dodatkowym wsparciem dla uczestników studiów doktoranckich są różnego rodzaju stypendia udzielane przez podmioty zewnętrzne. W sumie świadczenie to otrzymało 27-u doktorantów.

Doktoranci uczestniczą bezpośrednio w całym zakresie prowadzonych badań a część uzyskiwanych w ten sposób wyników składa się na tezy ich prac doktorskich.

Studenci wizytowanej jednostki uczestniczą w programie wymiany międzynarodowej ERASMUS. Na stronie internetowej Uczelni zamieszczone są wszystkie niezbędne informacje oraz druki formularzy dotyczące wyjazdu zarówno na okres studiów jak i praktykę. Znajduje się tam szczegółowy harmonogram oraz zasady rekrutacji. Wydział posiada swojego koordynatora programu, który również udziela niezbędnych informacji oraz wspiera studentów w procedurze przygotowania się do wyjazdu. Stosunkowo niewielka liczba osób bierze udział w programie, głównie ze względu na specyfikę kierunków studiów jakimi są farmacja i analityka medyczna, a także ze względów finansowych. Studenci podczas spotkania przyznali, iż niezgodność programów ich studiów w porównaniu z realizowanymi za granicą jest przyczyną małego zainteresowania wyjazdem.

Działalność naukowa Wydziału Farmaceutycznego Uniwersytetu Medycznego w Lublinie jest prowadzona we współpracy z ośrodkami badawczymi krajowymi i zagranicznymi. Problematyka badań jest związana z ocenianym kierunkiem studiów. Rozwój kadry naukowo-dydaktycznej oraz studentów wspierany jest szeroką współpracą międzynarodową. Uniwersytet w latach 2009-2012 zawarł 13 międzynarodowych umów o współpracy z uczelniami z Wielkiej Brytanii, Szwajcarii, Ukrainy, Japonii, Grecji, Francji, Portugalii, Stanów Zjednoczonych, Włoch, Niemiec. W ramach tych umów 30 studentów, 1 doktorant i 7 pracowników odbyło staże w tych ośrodkach zagranicznych. Na wizytowanym Wydziale staż odbyło 18 studentów z tych ośrodków i 2 pracowników.

Wyrazem doceniania przez Wydział wagi i znaczenia internacjonalizacji procesu kształcenia jest powołanie uchwałą Nr VIII/7/13, jako jednej z komisji, Wydziałowego Zespołu Doradczego Dziekana ds. współpracy międzynarodowej a przewodniczącego kierownika Zakładu Chemii Fizycznej. Należy wymienić:

- Wieloletnią współpracę z zagranicznymi ośrodkami naukowymi w zakresie wymiany studentów (ERASMUS, stypendia doktoranckie, post-doc).
- Aktywną współpracę wielu pracowników Wydziału z zagranicznymi jednostkami naukowymi, co skutkuje wspólnymi publikacjami, stażami zagranicznymi pracowników oraz realizacją wspólnych projektów naukowych.

W latach 2006-2011 zaproszono 6 wykładowców z zagranicznych Uniwersytetów (Włochy, Niemcy, Grecja, Finlandia, Japonia), którzy wygłosili wykłady. Natomiast w podobnym okresie, 3 nauczycieli akademickich Wydziału prowadziło wykłady w uniwersytetach zagranicznych (Japonia, Mongolia, Botswana, USA, Włochy).

W tabeli zestawiono jednostki organizacyjne Wydziału Farmaceutycznego UM w Lublinie współpracujące z naukowymi instytucjami zagranicznymi w latach 2009 -2012.

Współpraca naukowo-dydaktyczna jednostek Wydziału Farmaceutycznego UM z instytucjami zagranicznymi w latach 2009 - 2012	
Katedra i Zakład Botaniki Farmaceutycznej	Katedra Farmakognozji Uniwersytetu Medycznego we Lwowie Laboratorium Naukowe firmy CAMAG, Szwajcaria
Katedra i Zakład Diagnostyki Laboratoryjnej	Katedra Biochemii Uniwersytetu Medycznego we Lwowie

Katedra i Zakład Farmakognozji z Pracownią Roślin Leczniczych	Tokushima Bunri University, Japan
	National and Kapodistrian University of Athens, Department of Pharmacognosy and Natural Products Chemistry
Katedra i Zakład Farmakologii z Farmakodynamiką	INSERUM U952, Paryż, Francja
	Zakład Farmakognozji z Farmakologią, Wydział Farmaceutyczny, Uniwersytet w Lizbonie, Portugalia
Samodzielna Pracownia Chemii i Neuroinżynierii Medycznej Katedry Chemii	National institute on Aging, Baltimore, USA, SRI International, Menlo Park, USA
	Midwestern University, Glendale USA
	Università di Modena e Reggio Emilia, Modena, Włochy
Zakład Chemii Nieorganicznej Katedry Chemii	Lafayette College, Easton, Pennsylvania, USA
Zakład Chemii Fizycznej Katedry Chemii	Uniwersytet w Bayreuth, Niemcy
Zakład Diagnostyki Biochemicznej Katedry Diagnostyki Laboratoryjnej	Leeds Institute of Molecular Medicine Section, Musculoskeleton Disease, University of Leeds
	Leeds Institute of Molecular Medicine Section Musculoskeleton Disease, University of Leeds

Powiązanie działalności naukowej z procesami dydaktycznymi dotyczy przede wszystkim tematyki prac magisterskich i doktorskich oraz działalności studenckich kół naukowych. Ważnym elementem systemu wdrażania wyników badań naukowych do praktyki, czyli szeroko rozumianego procesu komercjalizacji wyników badań jest utworzenie w Uniwersytecie Medycznym w Lublinie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością typu spin-off o nazwie Medical Inventi opartej na innowacyjnych rozwiązaniach opracowanych w Katedrze Biochemii i Biotechnologii Wydziału Farmaceutycznego z Oddziałem Analityki Medycznej. Spółka ta powstała w oparciu o osiągnięcia zespołu kierowanego przez jedną z profesorów tego Wydziału i prowadzącego badania w zakresie badań substytutu kostnego o właściwościach zbliżonych do naturalnych kości człowieka, wytworzonego na bazie granulatu hydroksyapatytowego oraz nietoksycznego węglowodanowego polimeru organicznego.

Inną metodą pozyskiwania środków finansowych na tworzenie nowoczesnej bazy naukowo-badawczej oraz realizację badań naukowych jest udział jednostek organizacyjnych Wydziału w projektach współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Zapewnia to utworzenie nowoczesnie wyposażonych laboratoriów w aparaturę naukowo-badawczą najnowszej generacji. W ramach realizacji tego projektu na Wydziale utworzono ponadregionalne, innowacyjne laboratoria w Katedrze Farmakognozji, Katedrze Biochemii i Biotechnologii, Katedrze Botaniki Farmaceutycznej, Katedrze Syntezy i Technologii Chemicznej Środków Leczniczych, Katedrze Chemii Leków, Katedrze Mikrobiologii Farmaceutycznej oraz Samodzielnej Pracowni Chemii i Neuroinżynierii Medycznej. Utworzenie tych laboratoriów zapewnia Wydziałowi racjonalizację wykorzystania aparatury, dalszy rozwój naukowy i prowadzenie prac badawczych na wysokim poziomie.

Bardzo liczne przykłady współpracy z ośrodkami zagranicznymi podano w poprzednich akapitach, dlatego też w poniższej ocenie skoncentrowana się na ocenie współpracy z ośrodkami krajowymi. Przykłady współpracy jednostek Wydziału Farmaceutycznego UM w Lublinie z krajowymi ośrodkami w zakresie badań naukowych i dydaktycznym przedstawiono poniżej:

Katedra i Zakład Biochemii i Biotechnologii: współpraca badawcza (Politechnika Lubelska, Wydział Mechaniczny; Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, Wydział Ceramiki i Materiałów Ogniotrwałych; UMCS, Wydział Chemii i Wydział Biologii i Biotechnologii; Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, Wydział Medycyny Weterynaryjnej) dotycząca właściwości materiałów mających znaczenie w medycynie regeneracyjnej (rusztowania dla komórek) Efektem są wspólne publikacje i doniesienia konferencyjne – pracowników i studentów oraz doktorantów. Współpraca Katedry z Wydziałem Mechanicznym Politechniki Lubelskiej umożliwia studentom międzyuczelnianego kierunku (PL i UM w Lublinie) „Inżynieria biomedyczna” zapoznanie się z możliwościami oceny biologicznej biomateriałów wykorzystywanych w implantologii.

Katedra i Zakład Botaniki Farmaceutycznej: współpraca naukowa w związku z wprowadzaniem w zakładzie nowych technik analitycznych, rozwoju młodej kadry naukowej. Konsultacje naukowe i organizacyjne.

Zakład Chemii Analitycznej Katedry Chemii: oznaczanie zawartości pierwiastków śladowych w różnych materiałach – tkankach roślinnych, zwierzęcych i ludzkich. Testowanie nowych faz stacjonarnych w chromatografii jonowej. Badania wykonywano z udziałem studentów i doktorantów. Wyniki mogą być wykorzystane w procesach dydaktycznych i w czasie kursów specjalistycznych.

Zakład Chemii Fizycznej Katedry Chemii: badania nad rozdzielaniem peptydów z wykorzystaniem chromatografii planarnej i elektrochromatografii planarnej ciśnieniowej. Określono problemy dotyczące kierunków badań w celu dalszego rozwoju techniki elektrochromatografii planarnej ciśnieniowej. Opracowane procedury mogą być wykorzystane w procesie dydaktycznym i podczas kursów specjalistycznych dla uczestników podyplomowych.

Katedra i Zakład Chemii Leków: działalność usługowa na rzecz wytwórcy oraz spotkania dotyczące programu kształcenia w zakresie przygotowania kadry do pracy w laboratorium kontroli jakości leków.

Katedra i Zakład Chemii Organicznej: szeroka współpraca w działalności dydaktycznej: wymiana studencka, indywidualny tok studiów. Trzy interdyscyplinarne inżynierskie prace dyplomowe, obronione w Politechnice Łódzkiej oraz dysertacja doktorska. obecnie w trakcie realizacji (Uniwersytet Łódzki) oraz wymiana studencka (Uniwersytet Łódzki)..

Zakład Diagnostyki Biochemicznej Katedry Diagnostyki Laboratoryjnej: wynikiem wieloletniej współpracy z Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej i Katedrą i Kliniką Endokrynologii UM są wspólne publikacje. Wyniki badań zostały też wykorzystane do powstania 6-ciu prac magisterskich.

Zakład Chemii Nieorganicznej Katedry Chemii: współpraca naukowa, wspólne publikacje naukowe i doniesienia zjazdowe pracowników, doktorantów i studentów. Współpromotorstwo dwu doktoratów na Uniwersytecie Śląskim.

Katedra i Zakład Farmakognozji z Pracownią Roślin Leczniczych: współpraca naukowo-dydaktyczna: Phytopharm Klęka S.A. cykl wykładów Technologia leku naturalnego dla studentów farmacji, bloku Lek Roślinny.

Katedra i Zakład Farmakologii z Farmakodynamiką: współpraca naukowa z Instytutem Farmakologii PAN dotyczy: właściwości ligandów receptorów histaminowych w testach sensytyzacji i oceniających efekty kognitywne oraz oceny zmian molekularnych i biochemicznych w OUN wynikających z przewlekłego stosowania substancji uzależniających.

Katedra i Zakład Żywności i Żywienia: współpraca w zakresie: badania ksenobiotyków w próbkach środowiskowych, jako markera narażenia żywieniowego, oceny pobrania wybranych składników mineralnych z dietami szpitalnymi, opracowywanie receptur

produktów leczniczych. Raporty eksperckie – rejestracyjne. Badania pobrania wybranych składników odżywczych i kontaminantów w całodobowych racjach pokarmowych różnych grup społecznych.

Ważną częścią działalności Wydziału jest współpraca z przedsiębiorstwami i instytucjami. Corocznie organizowane zjazdy, konferencje i konserwatoria umacniają wysoką pozycję Wydziału. Również uczestnictwo pracowników naukowych w konferencjach i kongresach o zasięgu międzynarodowym takową potwierdzają. Przejawem osiągnięć są również nagrody i wyróżnienia przyznawane zespołom naukowym i pracownikom. Głównym zadaniem Wydziału pozostaje jednak kształcenie i prowadzenie szkolenia podyplomowego, kształcenie pracowników naukowo-dydaktycznych i przygotowanie absolwentów do pełnienia obowiązków zgodnych z zasadami etyki zawodowej. W ramach grantów finansowanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego zrealizowano tematykę skoncentrowaną na metodologii i terapii diagnostycznej i farmakologicznej. Wykonywane są badania dla firm farmaceutycznych i chemicznych obejmujące zakres szkodliwości przemysłowych oraz ich wpływu na stan zdrowia społeczeństwa. Równocześnie prowadzi się nadania usługowe z zakresu kontroli jakości i czystości leków. Z dostarczonych i potwierdzonych list firm i instytucji wynika szeroko ujęta współpraca naukowo-dydaktyczna, organizacyjna i badawcza. Uniwersytet Medyczny, w tym oceniany Wydział uczestniczy w przygotowaniu i realizacji Lubelskiego Festiwalu Nauki. W tym roku Uniwersytet będzie po raz drugi w dziesięcioletniej historii Festiwalu głównym organizatorem tego ważnego przedsięwzięcia angażującego liczne środowiska naukowe i kulturalne regionu. Prezentowane i poruszane tematy na festiwalu dotyczą wszystkich mieszkańców ze specjalną ofertą skierowaną dla przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych oraz osób starszych „50+”. Wzrastająca liczba projektów prezentowanych w ramach festiwalu świadczy o potencjale organizatora. Kolejnym udokumentowanym przejawem działalności i współpracy z otoczeniem jest aktywność Lubelskiego Towarzystwa Studentów Farmacji. Obejmuje ona wiele wydarzeń pro społecznych w ramach promocji zdrowia w tym organizowane corocznie podczas wakacji w małych miejscowościach Lubelszczyzny obozy społeczno-naukowe. Studenci na obozie samodzielnie wykonują w zorganizowanym laboratorium badania dla pacjentów. Ciekawym wydarzeniem w zakresie promocji i współpracy pomiędzy środowiskami Uniwersytetu była organizacja akcji pod nazwą „Rekordowy Puls Miasta-Twój Pomiar Do Księgi Guinnessa”. Od wielu lat Uczelnia organizuje Dzień Otwartych Drzwi, w ramach którego prezentuje się również Wydział. Od 15 lat wydaje własne czasopismo. Wielości działań i informacji dotyczących jednostki i ich oddziaływania na środowisko oraz wzajemnych relacji znalazło potwierdzenie w dostarczonej dokumentacji i należy ocenić je pozytywnie. Z analizy SWOT w temacie dotyczącym relacji z otoczeniem wynikają rozpoznane przez Wydział mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia. Prawidłowa definicja wymienionych kwestii może być podstawą do dalszego rozwoju wzajemnych kontaktów. Z analizy dokumentów oraz rozmów przeprowadzonych z pracodawcami w trakcie wizytacji należy stwierdzić, że współpraca Wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym i jej wpływ na efekty kształcenia realizowana jest w stopniu pełnym.

Wydział Farmaceutyczny UM w Lublinie i jego działalność jest mocno osadzona w regionie. Odgrywa istotną rolę w kształceniu kadr farmaceutycznych. Realizuje proces kształcenia podyplomowego magistrów farmacji i analityki medycznej. Wydział posiada pięcioletnie akredytacje Ministra Zdrowia Rzeczypospolitej Polskiej na prowadzenie specjalizacji w zakresie farmacji aptecznej, analityki farmaceutycznej, leku roślinnego.

Corocznie bierze udział w miejskim Festiwalu Nauki i Dniach Otwartych Uczelni. Utrzymuje kontakt z Urzędem Miasta, Urzędem Marszałkowskim, Wojewódzką Inspekcją

Sanitarną, Wojewódzkim Inspektorem Farmaceutycznym, Okręgową Izbą Aptekarską w Lublinie, Apteką–Muzeum w Lublinie, i licznymi towarzystwami naukowymi. Młodzież akademicka dodatkowo rozwija swe zainteresowania w organizacjach samorządowych, studenckim ruchu naukowym. Przykładem działań prospołecznych studentów Wydziału Farmaceutycznego są wzbudzające duże zainteresowanie ludności, prowadzone w ramach promocji zdrowia akcje oraz organizowane corocznie podczas wakacji, w małych miejscowościach Lubelszczyzny, obozy społeczno-naukowe.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Wydział **w pełni** prowadzi żywą współpracę naukowo-badawczą z wieloma ośrodkami zagranicznymi i stwarza studentom, doktorantom i pracownikom możliwości udziału w programie wymiany międzynarodowej, aczkolwiek niewielka liczba studentów wydziału uczestniczy w wymianie ze względu na specyfikę kierunku studiów.

2) Wydział Farmaceutyczny **w pełni** prowadzi aktywną politykę w zakresie promowania zwiększonego udziału w internacjonalizacji programów badawczych i edukacyjnych.

3) Wydział Farmaceutyczny UM w Lublinie **w pełni** posiada szeroką współpracę z krajowymi i zagranicznymi jednostkami naukowymi. Często współpraca ta ma charakter wieloletni i owocuje wieloma publikacjami naukowymi a także poprawą poziomu kształcenia.

4) Wydział Farmaceutyczny z Oddziałem Analityki Medycznej jest mocno osadzony w regionie. Jego wysoka ocena zarówno na samym Uniwersytecie jak i środowisku, jest wynikiem zróżnicowanych działań zarówno edukacyjnych jak i naukowych. Z analizy dokumentów oraz rozmów przeprowadzonych z pracodawcami w trakcie wizytacji należy stwierdzić, że współpraca Wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym i jej wpływ na efekty kształcenia realizowana jest **w stopniu pełnym**

7. Wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne zapewniane przez jednostkę studentom i doktorantom w procesie uzyskiwania efektów uczenia się

Wykładowcy dostępni są dla studentów poza zajęciami dydaktycznymi w ramach konsultacji, a także w terminach indywidualnie ustalonych ze studentami. Wybór promotora następuje na zasadzie indywidualnych konsultacji między studentami a opiekunami prac dyplomowych. Studenci pozytywnie ocenili tę kwestię. Obecni na spotkaniu studenci stwierdzili, iż mogą swobodnie wybrać temat pracy dyplomowej realizowanej pod kierunkiem opiekuna naukowego. Zastrzeżenia budzi jednak możliwość zapisu na seminarium magisterskie już na drugim roku studiów. Studenci wyrazili opinię, iż osoby, które zapisują się tak wcześnie na seminaria blokują miejsca tym, którzy na ostatnich latach studiów mają sprecyzowane plany dotyczące swojej pracy dyplomowej oraz badań, i nie mogą skorzystać ze wsparcia wybranego przez siebie promotora, ponieważ ma on ograniczone możliwości prowadzenia określonej liczby studentów.

Studenci wizytowanej jednostki mają możliwość studiowania wg indywidualnej organizacji studiów oraz indywidualnego planu studiów i programu kształcenia, które określa Regulamin Studiów. Obecni na spotkaniu studenci wiedzieli o tej możliwości.

W zakresie opieki dydaktycznej studenci mają również możliwość skorzystania z oferty przedmiotów do wyboru aczkolwiek są one wybierane blokami. Uniemożliwia to dobór indywidualnych treści wg potrzeb danego studenta. Zajęcia w języku obcym, w opinii studentów, są dostosowane do kierunków studiów. Na odpowiednie przygotowanie językowe studentów zwrócili przedstawiciele pracodawców podczas spotkania z ZO PKA.

Studenci Uniwersytetu Medycznego w Lublinie mogą korzystać z zasobów bibliotecznych, jednakże zwracali uwagę na niewystarczającą liczbę nowej, aktualnej literatury, niezbędnej do pozyskiwania najnowszej wiedzy z zakresu farmacji i analityki medycznej.

Godziny pracy dziekanatu, w opinii studentów, są zbyt krótkie (tylko 3h dziennie) i kolidują z odbywającymi się w tym samym czasie zajęciami. Uwagi i zalecenia dotyczące tej kwestii pojawiły się podczas ostatniej wizytacji programowej dokonanej na kierunku farmacja, i od tamtej pory sytuacja nie uległa zmianie.

Funkcjonujący w Uczelni system Wirtualna Uczelnia w dalszym ciągu budzi zastrzeżenia. Głównie w przypadku błędów w nazwiskach wykładowców, ocen studentów zamieszczanych w systemie czy aktualizacji informacji.

Studenci podczas spotkania, zgłaszali uwagi dotyczące planów zajęć, w szczególności poruszyli kwestię przerw między zajęciami, które są długie. W innych przypadkach natomiast studenci mają problemy z dotarciem na czas na zajęcia, które odbywają się w innej części Uniwersytetu, oddalonej od Wydziału, a w planie nie jest to uwzględnione.

Dostępność władz Wydziału jest w opinii studentów odpowiednia. Inicjatywy, takie jak spotkania informacyjne, oceniane są zarówno przez studentów jak i przedstawicieli Samorząd Studentów pozytywnie.

W Uczelni działa Pełnomocnik Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych, odpowiedzialny za wsparcie studentów z niepełnosprawnościami w pełnym uczestnictwie w procesie dydaktycznym oraz życiu Uczelni.

Studenci Wydziału mogą korzystać z pomocy materialnej na zasadach ogólnouczelnianych. Tryb przyznawania pomocy materialnej ustalony jest *Zarządzeniem* Nr 80/2012 Rektora Uniwersytetu Medycznego w Lublinie z dnia 9 lipca 2012 roku, którego załącznik stanowi Regulamin przyznawania pomocy materialnej dla studentów i doktorantów Uniwersytetu Medycznego w Lublinie. Kryteria przyznawania stypendiów znane są studentom. Regulacje i przepisy w zakresie pomocy materialnej są konsultowane z organami Samorządu Studenckiego. Obecni na spotkaniu studenci nie zgłaszali problemów dotyczących wysokości i terminowości wypłacania świadczeń. Studenci pozytywnie wypowiedzieli się na temat jednostki administracyjnej odpowiedzialnej za proces przyznawania świadczeń pomocy materialnej, gdzie zawsze mogą liczyć na pomoc. Decyzje o przyznaniu pomocy materialnej, z wyjątkiem stypendium rektora, wydaje Wydziałowa Komisja Stypendialna powoływana zgodnie z art. 173 ust.1 pkt. 1-2 i 8 Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym (tekst jednolity Dz. U. z 2012r., poz.572, z późn. zm.). Decyzje administracyjne w zakresie przyznawania pomocy materialnej wydawane w Uczelni są zgodne z Kodeksem postępowania administracyjnego.

Formą wsparcia studentów jest także możliwość uzyskania zakwaterowania w domach studenckich, zlokalizowanych na terenie kampusu uniwersyteckiego.

W Uczelni powołano komisje dyscyplinarne ds. studentów. Ich skład i procedury postępowania spełniają wymogi określone przepisami prawa

W zakresie działań zapobiegawczych, rozwiązywania sytuacji konfliktowych oraz w kwestii indywidualnych spraw studenckich władze Wydziału otwarte są na kontakt ze studentami. Studenci wiedzą do kogo udać się w przypadku wystąpienia sytuacji konfliktowych; pozytywnie oceniają efektywność podejmowanych przez Wydział rozwiązań w tym zakresie. Zarówno przedstawiciele władz Wydziału jak i studenci przyznali, iż sytuacje takie zdarzają się incydentalnie.

Na poziomie Uczelni działa Samorząd Studencki w oparciu o Regulamin zatwierdzony przez Senat uchwałą nr CCCXIX/2011. Samorząd Studencki stanowi rozbudowaną strukturę, w skład której wchodzi komisje realizujące zadania wynikające z ustawy. Przedstawiciele Samorządu Studenckiego reprezentujący wizytowany Wydział dobrze oceniają współpracę z władzami Uczelni i Wydziału. Reprezentanci studentów opiniują akty prawne, które w swych zapisach regulują sprawy studenckie, w szczególności Regulamin Studiów oraz Regulamin Pomocy Materialnej. Przedstawiciele Samorządu opiniują także programy i plany studiów.

Samorząd Studencki dysponuje własnym budżetem zapewnianym przez Uczelnię oraz sam pozyskuje sponsorów na organizowane przedsięwzięcia takie jak „Medykalia”, i inne. Przedstawiciele Samorządu Studenckiego umożliwiają ze sobą kontakt poprzez stronę internetową, na której studenci mogą odnaleźć informacje dotyczące ich działalności. Samorząd Studencki wypełnia również swoje zadania w zakresie spraw socjalno – bytowych. Przedstawiciele Samorządu angażują się w organizację kursu z farmacji klinicznej, który będzie finansowany ze środków europejskich, współorganizują także szkolenia z zakresu szybkiej nauki i szkolenia dla studentów pierwszego roku. Studenci wizytowanego Wydziału uczestniczą w przedsięwzięciach organizowanych przez Lubelskie Towarzystwo Studentów Farmacji LTSF, które działa na rzecz poprawy świadomości społeczeństwa w zakresie prozdrowotnego postępowania oraz zwiększanie szans członków organizacji na rynku pracy. Władze Uczelni zapewniają odpowiednie, w opinii studentów, wsparcie materialne i logistyczne adekwatne do skali działalności organizacji studenckich i kół naukowych. Studenci działający w kołach naukowych potwierdzili, iż ze strony Wydziału mogą liczyć na dofinansowanie wyjazdów studyjnych czy udziału w konferencjach naukowych.

W ramach działalności organizacji studenckich na Uczelni i Wydziale studenci mają możliwość rozwijania swoich kompetencji społecznych poprzez organizacje o charakterze naukowym, kulturalnym, społeczno-organizacyjnym i sportowym.

Władze jednostki informują przedstawicieli Samorządu o zebraniach Rady Wydziału oraz Komisji ds. Zapewniania Jakości Kształcenia, odpowiednio z wyprzedzeniem przysyłając niezbędne materiały będące przedmiotem obrad ww. gremiów.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) System wsparcia opieki naukowej dydaktycznej i materialnej studentów funkcjonuje **w pełni** poprawnie, uwzględnia potrzeby osób niepełnosprawnych. System umożliwia udział studentów w weryfikacji nieprawidłowości działania systemu.

2) Rozwiązywanie sytuacji konfliktowych działa **w pełni** poprawnie. Studenci znają obowiązujące w jednostce procedury.

3) Wydział **w pełni** stwarza warunki do rozwoju samorządności studenckiej oraz organizacji studenckich.

8. Spójność systemu wewnętrznych przepisów prawnych normujących proces zapewnienia jakości kształcenia, oraz jego zgodność z przepisami powszechnie obowiązującymi

W wizytowanej Uczelni aktualnie obowiązującym dokumentem regulującym kwestie zapewnienia jakości kształcenia jest Uchwała XXX/2012 Senatu Uniwersytetu Medycznego w Lublinie z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie Uczelnianego Systemu Doskonalenia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Medycznym w Lublinie.

Poprzednie dokumenty regulujące kwestie systemu zapewnienia jakości kształcenia w Uczelni pochodzą począwszy od 2008 r., kiedy to uchwalono Uchwałę Nr CXCVI/2008 Senatu z dnia 26 marca 2008 r. w sprawie wprowadzenia Uczelnianego Systemu Zarządzania

Jakością Kształcenia w Uniwersytecie Medycznym w Lublinie. Wspomniana uchwała w celu realizacji zadań systemu zapewnienia jakości kształcenia tworzyła Wydziałowe Zespoły Zarządzania Jakością Kształcenia oraz Biuro Oceny Jakości Kształcenia przekształcone Uchwałą Nr CLXXX/2010 Senatu Uczelni z dnia 24 marca 2010 r. w Zespół ds. Rekrutacji, Oceny Jakości Kształcenia i Absolwentów. Następnie Uchwałą Nr CCCLXIX/2011 Senatu Uniwersytetu Medycznego w Lublinie z dnia 16 grudnia 2011 roku w Uczelni wprowadzono udoskonalony Uczelniany System Zarządzania Jakością Kształcenia służący między innymi do stałego doskonalenia procesu jakości kształcenia, oceny systemu opieki materialnej, dydaktycznej i naukowej, monitorowania zasad rekrutacji oraz karier zawodowych absolwentów, a także badania rynku pracy w celu dostosowania oferty edukacyjnej. Do realizacji zadań przewidzianych dla systemu zapewnienia jakości stworzono Uczelniany Zespół Zarządzania Jakością Kształcenia (powołany Zarządzenia nr 41/2012 z dnia 20 kwietnia 2012 r.), Wydziałowe Rady Programowe oraz jednostkę realizującą zadania wyodrębnionym obszarze oceny jakości kształcenia, kariery zawodowej absolwentów i rekrutacji (Zespół ds. Rekrutacji, Oceny Jakości Kształcenia i Absolwentów).

Aktualny kształt systemu zapewnienia jakości kształcenia w Uczelni został ustalony wspomnianą Uchwałą XXX/2012. Zgodnie z § 2 tej Uchwały podstawowymi celami USDJK jest: 1) stałe monitorowanie i analizowanie procesu jakości kształcenia, 2) podniesie rangi pracy dydaktycznej, 3) gromadzenie i określenie zasad upowszechnienia informacji o jakości kształcenia, 4) współprace z samorządem studentów i doktorantów w zakresie jakości kształcenia. Natomiast w myśl § 3 Uchwały XXX/2012 działania systemu obejmują:

- analizę zasad rekrutacji na studia i ocenę dostępności informacji na temat kształcenia;
- analizę, ocenę i okresowy przegląd programów kształcenia;
- monitorowanie standardów akademickich;
- analizę mobilności studentów i doktorantów;
- zapewnienie dobrej jakości obsługi administracyjnej studentów i doktorantów;
- badanie kariery zawodowej absolwentów oraz opinii pracodawców w zakresie przygotowania absolwentów do pracy zawodowej;
- badanie rynku pracy w celu dostosowania oferty edukacyjnej.

W myśl § 6 Uchwały, o którym mowa na wstępie w celu realizacji zadań USZJK Rektor powołuje Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowe Komisje ds. Jakości Kształcenia. Do zadań Uczelnianego Zespołu (§ 9 Uchwały) należy: 1) opracowanie jednolitych procedur służących zapewnieniu i doskonaleniu jakości kształcenia, 2) przedstawienie rektorowi propozycji działań mające na celu doskonalenie procesu kształcenia, 3) koordynacja prac Wydziałowych Komisje ds. Jakości Kształcenia, 4) przedstawianie Senatowi Uczelni sprawozdań z efektów funkcjonowania USZJK. Z kolei Wydziałowe Komisje ds. Jakości Kształcenia (§ 11 Uchwały): 1) realizują wytyczne Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, 2) przedstawiają Dziekanowi propozycje działań mających na celu podniesienie jakości kształcenia na Wydziale oraz 3) przedstawiają Radzie Wydziału oraz Pełnomocnikowi Rektora ds. Jakości Kształcenia coroczne sprawozdań z prac Komisji. Ponadto zgodnie z § 12 Uchwały XXX/2012 powoływany jest Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia, który opracowuje coroczne sprawozdania z funkcjonowania USZJK. W Uczelni funkcjonuje także Dział Jakości Kształcenia, powołany Zarządzeniem Rektora nr 37/2012 z dnia kwietnia 2013 r. (wcześniej Zespół ds. Rekrutacji, Oceny Jakości Kształcenia i Absolwentów) podległy Prorektorowi ds. Kształcenia, w którego skład wchodzi Biuro Oceny Jakości Kształcenia, Biuro Rekrutacji oraz Biuro Karier. Biuro prowadzi obsługę administracyjną i koordynuje działania USZJK m.in. organizuje i przeprowadza uniwersyteckie badania ankietowe i opracowuje ich sprawozdania i analizy. Mimo, że jednostka ta wymieniana była jako element USZJK w dwóch poprzednich uchwałach

konstytuujących system zapewnienia jakości kształcenia to w obecnej Uchwale XXX/2012 nie została umieszczona.

Realizując zapisy Uchwały, o której mowa na wstępie, Zarządzeniem Nr 3/2013 z dnia 25 stycznia 2013 r. Rektor powołał Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia, Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowe Komisje ds. Jakości Kształcenia w składzie zgodnym z zapisami Uchwały XXX/2012 Senatu Uniwersytetu Medycznego w Lublinie z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie Uczelnianego Systemu Doskonalenia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Medycznym w Lublinie.

W celu realizacji postanowień Uchwały XXX/2012 (§ 13) Rektor Zarządzeniem nr 25/2013 określił szczegółowe zadania Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowe Komisje ds. Jakości Kształcenia. Zadania uczelnianego zespołu zostały już opisane w punkcie 2.1 raportu.

Przewodniczący Uczelnianego Zespołu przekazuje Rektorowi wnioski i propozycje działań na rzecz doskonalenia jakości kształcenia. Zadania wydziałowej komisji zostały już opisane w punkcie 2.1 raportu.

Wydziałowa Komisja ma także omawiać wyniki badań ankietowych i hospitacji zajęć dydaktycznych na Radzie Wydziału i wykorzystywać je w okresowej ocenie. Przewodniczący Wydziałowej Komisji przedstawia Dziekanowi propozycje działań zmierzające do poprawy jakości kształcenia na wydziale. Z kolei Dziekan, na wniosek Wydziałowej Komisji na stronie internetowej Wydziału publikowane mają być wyniki corocznych badań ankietowych wraz z analizą mocnych i słabych stron procesu kształcenia. Ponadto Przewodniczący Wydziałowej Komisji, nie później niż do końca każdego roku akademickiego, przedstawia Radzie Wydziału i Przewodniczącemu Uczelnianego Zespołu, roczne sprawozdania z podjętych działań w zakresie jakości kształcenia.

Zgodnie z Zarządzeniem Rektora Nr 16/2013 z dnia 19 lutego 2013 r. w Uczelni sprecyzowano narzędzia służące badaniu jakości kształcenia tj. ankiety dotyczące procesu kształcenia i hospitacje zajęć dydaktycznych. Ankiety oceny zajęć dydaktycznych i prowadzącego przeprowadzane są corocznie na wszystkich poziomach studiów, w tym na studiach podyplomowych. Natomiast hospitacje zajęć dydaktycznych przeprowadzane są przez Komisje Hospitacyjne i dotyczą wszystkich form zajęć. Z hospitacji sporządzony jest protokół, którego wzór stanowi załącznik do wspomnianego Zarządzania. W przypadku ankiet ich projekt corocznie opracowywany jest przez Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia i zatwierdzany przez Rektora. Wyniki ankiet opracowywane są w formie raportów i publikowane na stronie internetowej Uczelni za pośrednictwem Biura Oceny Jakości Kształcenia.

W ocenianej jednostce – Wydziale Farmaceutycznym z Oddziałem Analityki Medycznej powołano Zarządzeniem Rektora Nr 3/2013 z dnia 25 stycznia 2013 r. Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia. Wydziałowa Komisja odbyła dotychczas jedno spotkanie organizacyjne związane ze zbliżającą się oceną instytucjonalną PKA. Wcześniej w Jednostce funkcjonowała Wydziałowa Rada Programowa powołana dnia 30 stycznia 2012 r. na podstawie wspomnianej Uchwały Nr CCCLXIX/2011. Zgodnie z wymienionym dokumentem, Przewodniczącym Wydziałowej Rady Programowej był Dziekan, który w dalszej kolejności powoływał kolejnych członków organu. Jak wynika z przedstawionych protokołów Wydziałowe Rady Programowe zarządzały jakością kształcenia na Wydziale, w szczególności: opracowywały oraz dokonywały weryfikacji programów kształcenia w kategoriach efektów kształcenia odnoszących się do wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, dokonywały weryfikacji efektów kształcenia osiągniętych przez studenta na poszczególnych kierunkach studiów, tworzyły programy kształcenia w oparciu o analizy wyników badań opinii studentów oraz nauczycieli akademickich dotyczących procesu kształcenia, dostosowywały programy kształcenia do potrzeb wynikających z badań losów

zawodowych absolwentów, w celu dostosowania efektów kształcenia do potrzeb rynku pracy, dokonywały weryfikacji zasad i prawidłowego stosowania ECTS do uznawania osiągnięć studenta, weryfikowały opracowane przez prowadzących zajęcia dydaktyczne sylabusy, nadzorowały działania dotyczące udziału studentów i nauczycieli akademickich w programach międzynarodowych oraz wymianie realizowanej z zagranicznymi ośrodkami akademickimi.

Ponadto Uchwała Nr VIII/7/13 Rady Wydziału Farmaceutycznego z Oddziałem Analityki Medycznej powołano dodatkowe wewnętrzne Komisje Wydziałowe tj. Wydziałowe Komisje ds. programu studiów i dydaktyki kierunku farmacja, kierunku analityka medyczna oraz kierunku kosmetologia. Na spotkaniach tych Komisji poruszane są kwestie zmiany plany studiów, dokonywane są przesunięcia przedmiotów między semestrami, zmiany form zajęć, czy omawiane są kwestie warunków lokalowych prowadzonej dydaktyki. W posiedzeniach Komisji uczestniczą przedstawiciele studentów oraz interesariuszy zewnętrznych. Ponadto na Wydziale powołano jeszcze Komisję Rozwoju i Oceny Kadry Naukowej, Wydziałową Komisję ds. parametryzacji i badań statutowych, Wydziałową Komisję konkursową ds. powoływania na stanowiska nauczycieli akademickich, Wydziałową Komisję ds. nagród i odznaczeń, Wydziałową Komisję ds. nostryfikacji dyplomów, Wydziałowy Zespół Doradczy Dziekana ds. organizacji studiów i szkoleń podyplomowych, Wydziałowy Zespół Doradczy Dziekana ds. promocji Wydziału oraz Wydziałowy Zespół Doradczy Dziekana ds. współpracy międzynarodowej.

Zgodnie z wytycznymi USZJK na Wydziale Farmaceutycznym z Oddziałem Analityki Medycznej przeprowadzane są hospitacje zajęć dydaktycznych, a także badania ankietowe tj. ankieta ewaluacji jakości kształcenia, ankieta oceny jakości obsługi studentów, ankieta absolwentów, ankieta słuchaczy studiów podyplomowych oraz ankieta wypełniana przez doktorantów.

Dokumentacja dotycząca wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest prowadzona i udostępniana przez Dziekanat oraz Dział Jakości Kształcenia (wcześniej Zespół ds. Rekrutacji, Oceny Jakości Kształcenia i Absolwentów) Sporządzane były dotychczas następujące dokumenty:

- raporty z ewaluacji kształcenia na Uniwersytecie Medycznym w Lublinie z danymi dotyczącymi poszczególnych Wydziałów (w tym ocenianego), sporządzany na podstawie ankiet studenckich od roku akademickiego 2007/2008;
- raporty z ewaluacji kształcenia na kierunkach analityka medyczna i farmacja prowadzonych na ocenianym Wydziale sporządzany na podstawie ankiet studenckich od roku akademickiego 2010/2011;
- porównanie raportów z ewaluacji kształcenia kierunków analityka medyczna i farmacja na podstawie raportów za rok akademicki 2010/2011 i 2011/2012;
- raporty oceny funkcjonowania Dziekanatu ocenianego Wydziału sporządzany od 2010 r.;
- raporty z badania absolwentów na Uniwersytecie Medycznym w Lublinie za lata akademickie 2010/2011 i 2011/2012;
- raporty - analiza rynku pracy dla poszczególnych kierunków na Uniwersytecie Medycznym w Lublinie (w tym kierunku analityk medyczna i farmacja) za lata 2012 i 2013.

Ponadto realizując zapisy Uchwały XXX/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. Senat Uczelni w każdym roku akademickim zatwierdza pisemne sprawozdanie z działania Uczelnianego Systemu Doskonalenia Jakości Kształcenia

Rada Wydziału Farmaceutycznego z Oddziałem Analityki Medycznej właściwie zareagowała na uwagi Zespołów Oceniających z wizytacji przeprowadzonych (na podstawie przepisów obowiązujących do 30.09.2011 r.) na kierunkach: farmacja i analityka medyczna dokonała stosownych korekt zgodnie z zaleceniami PKA.

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego: znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego.

Z otrzymanej dokumentacji wynika, iż Uczelnia i Wydział Farmaceutycznego z Oddziałem Analityki Medycznej posiada wewnętrzne przepisy prawne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia, głównie o charakterze ogólnouczelnianym. Zwracają uwagę częste zmiany uchwał konstytuujących Uczelniany System Doskonalenia Jakości Kształcenia i idące za tym zmiany kompetencyjne, które nie sprzyjają ugruntowaniu działania systemu. Mimo tego Uczelnia stwarza mechanizmy doskonalenia i analizy działań procesu zapewnienia jakości kształcenia, zaleca się jednak wprowadzenie uczelnianych procedur precyzyjnie określających działanie systemu w poszczególnych elementach procesu kształcenia.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny instytucjonalnej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1	strategia rozwoju		X			
2	wewnętrzny system zapewnienia jakości			X		
3	cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji		X			
4	zasoby kadrowe, materialne i finansowe		X			
5	prowadzenie badań naukowych		X			
6	współpraca krajowa i międzynarodowa		X			

7	system wsparcia studentów i doktorantów		X			
8	przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia			X		

Odniesienie się do dokonanej przez jednostkę analizy SWOT w kontekście wyników przeprowadzonej oceny wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz oceny zasobów kadrowych, materialnych, działalności naukowej i międzynarodowej, współpracy z beneficjentami procesu kształcenia.

Z analizy SWOT wynika iż jednostka właściwie identyfikuje swoje moce strony, którymi są wysoko ocenione zasoby kadrowe, bardzo dobra infrastruktura, bogata oferta studiów podyplomowych oraz wysoki poziom naukowy jednostki i wysoka internacjonalizacja. Jednostka dostrzega też swoje nieco słabsze strony do których należą: wsparcie studentów i doktorantów oraz rozwiązania formalno-prawne, w szczególności dotyczące systemu jakości kształcenia. Z analizy wynika, iż uczelnia ogranicza ocenę WSZJK do badań ankietowych, nie widzi w systemowych rozwiązaniach dotyczących jakości kształcenia szans dla przyszłego rozwoju jednostki. Raczej koncentruje się na elementach systemu niż na całości. Nie dostrzega też słabych stron wynikających z braku rozwiązań systemowych w tym zakresie.

Przewodnicząca Zespołu oceniającego:

Dr hab. Jolanta Żyśko

W odpowiedzi na raport Zespołu wizytującego jednostkę, Rektor Uczelni wskazał na szereg działań naprawczych podjętych przez Wydział Farmaceutyczny z Oddziałem Analityki Medycznej UM w Lublinie zaraz po wizytacji Zespołu PKA. Większość z tych działań dotyczy wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Wśród nich należy wymienić:

- działania zmierzające do zwiększenia udziału interesariuszy zewnętrznych na tworzenie programów kształcenia i ich jakość, np. poprzez badanie rynku pracy oraz pracodawców z branży medycznej w ramach projektu „Medfuture” oraz włączenie przedstawicieli rynku pracy formalnie do struktur systemu zapewniania jakości kształcenia (głównie Rad Programowych);
- Biuro Oceny Jakości Kształcenia rozpoczęło akcję informacyjną (doskonalenie strony internetowej) i promocyjną, której celem jest zwiększenie świadomości całego środowiska akademickiego Uczelni na temat jakości kształcenia oraz konieczności budowania kultury jakości. Szczególnie zwrócono uwagę na udział studentów w różnych działaniach odnoszących się do podnoszenia jakości kształcenia oraz zaangażowania ich w proces doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale;
- udoskonalono istniejące i stworzono nowe narzędzia służące do oceny jakości kształcenia (np. opracowano kwestionariusz do oceny przedmiotu oraz praktyk zawodowych oraz staży 6-miesięcznych, poprawiono i uzupełniono ankietę oceny pracowników administracji, który będzie nazywał się „ocena warunków studiowania” i obejmował będzie obok pracy pracowników dziekanatu także ocenę infrastruktury dydaktycznej, zasobów i dostępności bibliotek, liczebność grup studenckich, racjonalność rozkładów zajęć, warunki mieszkalne w domach studenckich oraz dostępność bazy sportowo-rekreacyjnej);
- zmieniono procedurę badania absolwentów Wydziału, dzięki czemu uzyskano wysoką reprezentatywność badania;
- poprawiono harmonogram oraz przebieg hospitacji, dzięki czemu procedurze zostaną poddani wszyscy prowadzący zajęcia;
- podjęto starania, aby Dziekanat Wydziału został przeniesiony bliżej pracowników i studentów;
- na szczególną uwagę zasługuje fakt powołania spółki spin-off, która umożliwia komercjalizację wyników badań.

Wobec podjętych przez Wydział działań proponuję przesunięcie oceny kryterium 2: wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia z oceny znacząco na w pełni.

Tabela nr 3

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
2. wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			